

DELAVSKA ENOTNOST

Plodovi Oktobrske Revolucije so danes last vseh ljudi in narodov, ki se borijo proti ostankom fašizma. Brez pridobitev Oktobrske Revolucije bi svet neizogibno zapadel stoletnemu hitlerjevskemu suženjstvu.

GLASILO ENOTNIH STROKOVNIH ZVEZ DELAVCEV IN NAMEŠČENCEV SLOVENIJE

Leto I., št. 25

Izhaja vsako soboto

Ljubljana, 3. novembra 1945

Cena Din 2.—. Mesečna naročnina Din 8.—.

Beseda ob 28. obletnici Oktobrske revolucije

Vladimir Iljčič Ulianov-Lenin

Sedmi november je veliki praznik narodov Sovjetske zveze — narodov zmagovalcev, tistih narodov, ki so se z vso silo uprli strašnemu nasilju nemškega nacizma, ki je hotel podjarmiti ves svet in napraviti iz ljudi svoje pokorne, brezpravne sužnje. Toda 7. november ni le praznik Sovjetske zveze, ampak je praznik vsega človeštva, ki stremi po svobodi in napredku, kajti če se ne bi pred osemindvajsetimi leti tam na vzhodu rodila mogočna država delavcev in kmetov, ki je edina bila sposobna organizirati tak zmagovalen odpor proti barbarstvu, bi zdaj svet ječal v najtežjih sponah nemškega fašizma. Ne bilo bi svobode niti za velike, kaj šele za male narode, ne bilo bi veličastne sile, ki se ji pravi bratstvo slovanskih narodov, narodov, kateri so bili obsojeni na pogin, a so pokazali in dokazali svojo ustvarjalno moč. Pred osemindvajsetimi leti je tekla na ulicah Moskve, Leningrada in drugih mest kri najboljših in najbolj zavednih delavcev in vojakov, v Kronštadu so dali svoja življenja junaški mornarji zato, da bi bodoči rodovi ne bili več tlačani, da bi uživali svobodo, da bi v miru živeli, ustvarjali in gradili takšno življenje, kot ga zasluži delovni človek. Tedaj se je rodila mlada sovjetska država, v kateri so gledali teptani in izkoriščani svojo oporo, v njenih velikih dejanjih so črpali moči in se ob njej učili, tam so videli, kaj lahko ustvari delovno ljudstvo, če je složno, enotno in svobodno.

Carška Rusija, to je bil svet zase, najbolj reakcionarna država, v kateri je bilo delovno ljudstvo najbolj izkoriščano in popolnoma brezpravno; država, v kateri je imel glavno besedo grof, valpet, žandar in policaj. Ogromno bogastvo zemlje se izkoriščali grofje, baroni in veleposestniki, ki so bogatili od žuljev in znoja kmetov-tlačanov. Kmetje so živeli v strahoviti revščini; njihova zemlja je bila najslabša, obdelovali so jo s srednjeveškim orodjem brez vprežne živine, brez kakršnih koli možnosti izboljšanja. Tak je bil položaj kmeta vse do Oktobrske revolucije.

Prav tako je bilo z delavci. Izkoriščevalski krovoseji so ravnali z njimi kot s čredo ovac. Ječe so bile polne zavednih delavcev, kmetov in poštenih inteligence. Transport za transportom je romal v pregnanstvo tja v strašno Sibirijo.

Sovjetska zveza je ogromna dežela mnogo narodov živi v njej. Toda carška Rusija je bila ječa za te narode. Niso jim priznavali njihove kulture, niso jim dali možnosti razvoja, šole so jim bile nedostopne; nevednost in nepismenost je vladala — carski režim se je zave-

dal, kaj pomeni zanj prosvetljenost širokih plasti ljudstva.

Veliki ruski misleci so šibali v svojih znamenitih delih gnile razmere in izkoriščevalski sistem nazadnjaške carske Rusije. Veliki pisatelj je takrat zapisal: »Ti uboga, ti velika, ti izmučena in ponižana Rusija!« Toda v tej veliki, izmučeni in ponižani Rusiji so spale velike ustvarjalne sile, ki so se zbirale in pripravljale na odločen udarec.

Veliki Lenin in Stalin sta na čelu z boljševiško Partijo organizirala borbo zatiranih narodov Rusije. In 24. oktobra (7. novembra) so se dvignile množice po miru, svobodi in kruhu hrepenečih ljudi in izvojevale veličastno zmago. Porušile so gnilo zgradbo, ki se je imenovala carška Rusija in v kateri je bilo vteleseno zatiranje, brezpravnost, izkoriščanje in poniževanje delovnega ljudstva. Zrušena je bila ječa narodov, premagana je bila tema mračnjastva, odstranjene so bile ovire napredku...

Delavci, kmetje in delovna inteligence so slavili svoj trijumf. Enotnost se je veličastno manifestirala. Toda sovjetski ljudje niso bili enotni le v času krvavega boja, bili so enotni v letih mirne graditve, utrjevali in razvijali so to svojo enotnost vedno in povsod in v letih domovinske vojne je bila ta enotnost eden glavnih faktorjev za zmago nad nemškimi osvobodilci, ki so se hoteli polastiti prostrane in bogate sovjetske zemlje.

Z veliko zmago Oktobrske revolucije je bila odprta pot napredku, blagostanju, prerojenju in poletu narodov Sovjetske zveze. Zaman so se zaganjale v tujih intervencionistov, ki so jo hoteli uničiti. Ljudstvo, narodi Sovjetske zveze, so s svojo junaško Rdečo armado, svojo ljudsko armado, ki je prišla iz ljudstva uničili vse poskuse tistih, ki so hoteli, da se vrne staro. Mlada kmečko — delavska Rdeča armada pod vodstvom Lenina, Stalina in poveljnikov Frunzeja, Vorosilova, Budjonija in Timošenka je izbrisala s sovjetske zemlje in pregnala belogardistično svojat.

Iz Velike Oktobrske revolucije so izšli novi ljudje. Narodi so dobili politično, kulturno in gospodarsko svobodo in samostojnost. Vedno bolj so se povezovali med seboj. Naprednejši narodi so pomagali vsestransko tistim narodom, ki prej niso imeli možnosti, da se bolj dvignejo, obenem pa so sami delali na tem, da se čim bolj izpopolnijo, da tako lahko največ pomagajo in pripomorejo skupnosti. Za vedno je bila odpravljena nacionalna maržnja, katero je carski režim sojal med narode, da bi jih razvo-

Ta visoka nacionalna zavest in povezanost vseh narodov Sovjetske zveze je

našla svoj najveličastnejši izraz v štiriletni domovinski vojni, ko so se vsi narodi brez razlike odzvali klicu svojega voditelja Stalina, zavedajoč se, da koderkoli prelivajo svojo kri, jo prelivajo za svoj narod, za svoje ljudstvo, za svojo zemljo, pa čeprav okupator ni stopil na tla, kjer je stal njegov dom.

Iz razvalin starega reda, katerega je zrušila Oktobrska revolucija, so stopili na plan sinovi velikega Oktobra, ki so začeli graditi nov red, novo družbo; široka je bila cesta napredka in blagostanja, katero so omi začrtali ljudstvu Sovjetske zveze. Delo je postalo največja odlika novega človeka. Delo, ki so ga za časa carske Rusije smatrali za poniževalno in nečastno, je po Oktobrski revoluciji postalo odlika in čast in je dobilo od sovjetske oblasti vse priznanje. Zato se Sovjetska zveza lahko ponaša s tolikimi izumitelji, z junaki dela, z učenci, ki so vložili vse svoje sile in svoje znanje in sposobnosti za dvig in procvet sovjetske dežele.

Kdo ne pozna največjega svetovnega učenjaka in sadjereja Mičurina, ki je bil v carski Rusiji nepoznan železniški čuvaj in za katerega ni imela carska oblast nikakega razumevanja. Toda sovjetska oblast mu je dala na razpolago finančna sredstva in vse kar je potreboval. Tako je Mičurin odkrival nove vrste sadja, s katerim je obogatil in oplodil celo širne stepe.

Aleksej Stahanov — začetnik udarniškega gibanja, je lahko dosegel svoj velikanski uspeh pri delu in postavil temelje mogočnemu stahanovskemu gibanju samo zato, ker je od strani sovjetske oblasti našel na tako razumevanje in pomoč. Ves svet je presenetila višina produkcije, katero je on dvignil s svojimi novimi metodami dela.

Kje v svetu je bilo tako množično in plemenito tekmovanje na gospodarskem polju, kot se je to razvil v Sovjetski zvezi? Kje je ustvarjalna sila delovnih množic zgradila in ustvarila to, kar so ustvarili sovjetski ljudje? Samo v državi delavcev in kmetov, v državi, kjer delovno ljudstvo ve, da ustvarja za sebe, tam se je lahko rodil tak odnos do dela. Požrtvovalno delo milijonov in milijonov sovjetskih delavcev, kmetov in delovne inteligence, v razburkanih letih po revoluciji, v dobi mirne graditve, v času domovinske vojne in zlagaj v povojni obnovi in graditvi, nam to potrjuje. Zato je Sovjetska zveza vzor vsem narodom sveta.

Po veliki Oktobrski revoluciji so se narodi Sovjetske zveze vrgli na obnovo svoje domovine. Rasla so nova mesta, trgi, vasi, tovarne, sanatoriji, počitniški domovi, klubi, kulturni domovi, šole, univerze, ceste, železnice, velikanske električne centrale — vse to so ustvarili novi ljudje, otroci velikega Oktobra, ki so vrgli s sebe suženjske okove ter se zagnali z vso vnamo, pridnostjo in ljubeznijo na delo, da čim prej dvignejo narode Sovjetske zveze politično, kulturno in gospodarsko na stopnjo najbolj naprednih narodov sveta.

Za ta cilj so vložile svoje sile močne armade delavcev, kmetov in inteligence ter v trdovratnem in napornem delu dosegle uspeh: Sovjetska zveza je procvetala, blagostanje se je dvignilo, sovjetsko ljudstvo je ustvarjalo čuda.

Po prvi svetovni vojni, ko je bila Evropa razruvana in se je v mnogih evropskih deželah začel porajati in se razvijati fašizem, ki je hotel zaslužiti svet in ga spraviti nazaj v srednjeveško temo, takrat je stala Sovjetska zveza kot svetilnik miru, mirne graditve in obrambe demokracije. Delovno ljudstvo evropskih držav se je oziralo in je hrepelo po tej svetlobi, ki je žarela na vzhodu, a katero ni mogla prodreti preko meja, ker je bila potegnjena železna zavesa. Teptani narodi, ki so jih zaslužili fašisti, so težko čakali dneva, ko bodo osvobodeni barbarskega fašizma; prepričani so bili, da Sovjetska zveza, država, v kateri so uresničeni vsi ideali človeštva, jih ne bo zapustila, ampak da bo prišel dan, ko bo njena slavna Rdeča armada prinesla svobodo tudi njim.

Vsa leta svojega obstoja je barbarski fašizem preprečeval ljudstvo o svojem novem redu in širil nesramne laži o razmerah v Sovjetski zvezi, hotel s tem preslepiti milijonske množice v Evropi in Aziji in jih pridobiti za svoj red, za red vislice, požiganja, ropanja, ubijanja in srednjeveškega suženjstva. Dolga leta se je fašizem pripravljal na vojno, da bi uničil mogočni steber in branik svobode, napredka in demokracije na

Josip Visarionovič Stalin

vzhodu. Država, ki je bila plod velike prelomnice v zgodovini narodov Rusije — Velike Oktobrske revolucije, jim je bila trn v peti. Fašistični propagandisti so lajali v svet o trbi, sirnašni državi boljševikov, o njeni slabo izvežbani in nedisciplinirani in slabo oboroženi, že razkrajajoči se armadi, toda 22. junij 1941 ter meseci in leta, ki so mu sledili, so jasno pokazali vsemu svetu trdnost in moč Sovjetske zveze.

Rdeča armada — dete Velikega Oktobra, ki sta jo organizirala Lenin in Stalin v najtežjih časih mlade sovjetske oblasti in jo vzgajala, ta Rdeča armada je od svojega rojstva pri Narvi, ko je prvič branila pridobitve Velikega Oktobra pa vse do zmagovalne končane domovinske vojne, ko je na njej ležalo najtežje breme vojne, katero je junaško prenašala in uničila fašistično vojaško silo ter ubranila napredno človeštvo pred uničenjem, ta Rdeča armada je pokazala, da ve, kaj brani in zakaj se bori. Da so bile pridobitve Oktobrske revolucije ubranjene in ohranjene, gre velika zahvala močni, dobro oboroženi in politično vzgojeni kmečko delavski Rdeči armadi.

Vsi narodi Sovjetske zveze so gojili neizmerno ljubezen in spoštovanje do Rdeče armade. Sleherni človek jo je ljubil, saj je izšla iz ljudstva in je predstavljala silo, ki brani in čuva dobrobit ljudstva. Zato je bila dolga leta velika skrb in briga sovjetskih narodov, da čim bolj skrbijo za svojo armado in to v prehrani, oborožitvi, obleki in literaturi. Ker je Rdeča armada ljudska armada, obdana z ljubeznijo ljudstva in narodov Sovjetske zveze, zato je nepremagljiva; zato si je nemški nacizem zapisal smrtno obsodbo in likvidacijo Hitlerjevega reda s tistim trenutkom, ko je napadel Sovjetsko zvezo. V domovinski vojni je pokazala Rdeča armada čudeže hrabrosti, vztrajnosti in požrtvovalnosti. V velikih borbah, kjer so se uničevali milijoni fašistov in proizvodov najmodernejših nemške vojne tehnike, so se rdečearmejski borili s hrabrostjo, ki nima primera v svetovni zgodovini.

Poveljniki in vojaki Rdeče armade, oboroženi s strategijo in taktiko velikega Stalina, so zmagovalno tolkli, preselečali in uničevali velike fašistične armade, katere so vodili omejeni in nauti fašistični generali. Imena: Stalingrad, Leningrad, Moskva, Harkov, Sevastopol, Odesa ter sto in sto drugih krajev in mest bodo večno ovekovečena v zgodovini sovjetskih narodov, kajti v domovinski vojni se je o njih odločala usoda in bodočnost ne samo sovjetskega ljudstva, ampak naprednega delovnega ljudstva vsega sveta.

Da je Rdeča armada lahko opravila svoje zgodovinsko poslanstvo, je to pripisati dejstvu, da so narodi Sovjetske zveze, delavci v tovarnah, kmetje na polju, znanstveniki v laboratorijih in študijah z veliko ljubeznijo in požrtvovalnostjo delali za svojo armado in imeli pred seboj edini cilj: očistiti sveto sovjetsko zemljo fašističnih zajedalcev

in pomagati tudi drugim narodom, da se bodo osvobodili fašističnega jarma. Vsi narodi, vse ljudstvo Sovjetske zveze je tekmovalo med seboj v pomoči svoji armadi.

Moč in ugled Rdeče armade — osvoboditeljice človeštva, sta zaradi svojih velikih uspehov v svetu silno narasla. Narodi vsega sveta imajo veliko spoštovanje do Rdeče armade, zmagovalke nad fašizmom in neštetih herojev, ki jih je dala sovjetsko ljudstvo in ki so se proslavili v gigantskih bojih Rdeče armade. Žukov, Tolbuhin, Konjev, Timošenko in dolga vrsta junakov, njihova imena bodo večno zapisana v zgodovini in v srcih narodov Sovjetske zveze in vseh slovanskih narodov.

Mesta v Poljski, Čehoslovaški, Madžarski, Rumuniji, Bolgariji in Jugoslaviji, ki jih je osvobodila ali pa pomagala osvoboditi Rdeča armada, pač ne bodo nikoli pozabila, komu dolgujejo zahvale za rešitev izpod fašizma. Kri, s katero so rdečearmejski preprijeli zemlje izven Sovjetske zveze, je započelo zvezo demokratičnih držav, utrjevala mednarodno moč in ugled Sovjetske zveze.

Marsikdo je mislil l. 1941., ko je Nemčija napadla Sovjetsko zvezo, da je konec s slovanstvom in da bodo slovanski narodi postali plen zverskega fašizma. ki mu gospodovala kopica nemških princov, grofov, baronov, veletovarnarjev in veleposestnikov, ki bi kopicili bogastvo, od katerega bi živela fašistična svojat. Bojazen takšnih malovernežev, ki so mislili, da je propast Slovanstva neizogibna, so potrejevali vsi izdajalski izrodki, ki so bili v službi fašizma.

Toda varali so se prvi in drugi. Ruski narod je izšel iz Oktobrske revolucije kot baklonosec misli o vseslovanski enotnosti, ki je v letih boja proti fašizmu postala ena najnaprednejših idej, katerih so se oklepali slovanski narodi. Po zmagoviti vojni nad fašizmom se v vseh slovanskih državah manifestira, potrjuje in pogloblja ideja slovanskega bratstva, ki je mogočni varuh svobode in demokracije in trdna opora miru, vaučnosti in neodvisnosti slovanskih narodov.

Ideja vseslovanstva ja z Oktobrsko revolucijo dobila povsem novo vsebino. Nič več naslonitve na mračno caristično Rusijo, na carski režim, ki izkorišča delovno ljudstvo vseh narodov, ampak bratska povezanost in naslonitev na mogočno zaveznico Sovjetsko zvezo, ki je na dejanjih potrdila svojo privržnost demokratični stvari slovanskih narodov. Nikoli več ne bodo Slovani razcepljeni in nikoli več ne bodo postali plen tujega napadalca.

Jugoslovanski narodi so imeli že v stari Jugoslaviji neomajno zaupanje in vero v bratsko Sovjetsko zvezo. Hrepeneče so pričakovali dan velikega vstajenja, ko se bodo pobližje seznanili z bratskimi sovjetskimi narodi. Protifudski režimi se na vsakem koraku z

(Nadaljevanje na drugi strani.)

PROGLAS

Glavnega odbora Enotnih strokovnih zvez delavcev in nameščencev Jugoslavije

Delavskemu razredu!

Dne 11. novembra t. l. bodo volitve za Ustavodajno skupščino. Za delavski razred, za najširše ljudske množice so to prve svobodne volitve in najbolj demokratične volitve, ki jih pozna Jugoslavija. Vrhile se bodo svobodno brez osvojenih volilnih metod preganjanj, orožniških kundakov, glavnjač, taborišč in brez groženj, s katerimi so izvajali volitve preje nenarodni režimi.

Zahvaljujoč svobodi in najbolj demokratičnim volilnim zakonom, ki jih je izdala Začasna narodna skupščina bodo milijoni novih volivcev sodelovali na teh volitvah in to na stotine tisoč delavcev in nameščencev, milijoni delovnih žena in mladine, ki preje niso imeli volilne pravice. To je velika demokratična pridobitev, ki je bila izvojevana v oboroženi osvobodilni borbi naših narodov proti okupatorju in njegovim pomagačem.

V stari Jugoslaviji je ostal delavski razred z »obznanom« iz 1920. leta, z zakonom o zaščiti države 1921. leta brez pravic. Ni imel pravice svobodnega zborovanja, govora, ni bil socialno in zdravstveno zaščiten, ovirali so ga pri organizaciji svobodnega sindikalnega gibanja. Delavski razred je bil izpostavljen najtežjemu izrabljanju in preganjanju. Stara protinarodna oblast, ki je bila v rokah vladajoče kapitalistične klike in kralja je bila aparat za zatiranje širokih ljudskih slojev.

V vztrajni dvajsetletni borbi proti diktaturi in izrabljanju za demokratične pravice in svobode vsega delovnega ljudstva, je dal delavski razred ogromne žrtve in pretrpel najtežje udarce reakcije. V osvobodilni vojni je delavski razred na čelu s komunistično stranko odigral vlogo avangarde in organizatorja borbe proti fašističnim zavojalcem in njihovim domačim hlapcem. Najboljši sinovi delavskega razreda so se borili v prvih vrstah junaške narodno osvobodilne vojske, katere borci, vojski in politični voditelji stoji danes na braniku pridobitve osvobodilne borbe, na braniku demokratične federativne Jugoslavije.

Zahvaljujoč uspehom, ki smo jih dosegli v osvobodilni vojni in v obnovi dežele, zahvaljujoč doslednosti svoje zunanje politike, uživa demokratična federativna Jugoslavija velik ugled med narodni demokratičnih držav. S krvjo in žrtvami je skovana večna in nezlomljiva bratska zveza z veliko socialistično deželo Sovjetske zveze, močno zaslanbo svobodoljubnih narodov v borbi za demokracijo, neodvisnost in svobodo. Nova Jugoslavija je vzpostavila bratske in pristrčne odnose z bratsko Bolgarijo in drugimi sosednjimi deželami in vedno bolj razvija gospodarske, kulturne in politične vezi z vsemi slovanskimi deželami. Boreč se med vojno na strani velikih zaveznikov, je ostala tudi v miru zvesta idealom združenih narodov.

V novi demokratični federativni Jugoslaviji uživa delavski razred vse politične in socialne pravice. On neposredno sodeluje v skupnosti z ostalimi delovnimi ljudmi pri upravljanju države preko nove oblike organizacije oblasti, preko narodnih odborov. Delavski razred ima pravico svobodnega sindikalnega združevanja. Z zakonskimi odredbami je delavski razred zaščiten pred vsako samovoljo in pred nesramnim izkoriščanjem. Demokratična federativna Jugoslavija nudi delavskemu razredu možnost vsestranskega razvoja in napredka, možnost, da sam sebi zagotovi življenje dostojnega človeka. V izgradnji svoje dežele ustvarja delavski razred svoje boljše novo življenje.

(Nadaljevanje s prve strani.)

vso brezobzirnostjo in rafiniranostjo obrekovali Sovjetsko zvezo v tisku, govoru in v vse mogoče načine, hoteč zakriti veliko resnico o Sovjetski zvezi. Trudili so se na vse načine, da bi skrili pred jugoslovanskimi narodi pridobitve Velikega Oktobra. Toda 1. 1941. je bila tudi tu zaveza odstranjena, resnica je stopila na plan.

V najtežjih urah borbe jugoslovanskih narodov za svobodo, ko je bila naša domovina polna fašistične sodrge in domači izdajalci, je hrabre borbe partizane in narode Jugoslavije krepila in navdihovala moralna pomoč Sovjetske zveze in njene Rdeče armade. Narodi Jugoslavije so se zavedali, da imajo mogočnega zaveznika, ki jih nikoli ne bo zapustil, ki jim bo stal ob strani v najtežjih trenutkih in jim pomagal v njihovi borbi proti fašizmu. Zato je bila vsaka zmaga Rdeče armade naša zmaga, kajti brez moralne in materialne pomoči Sovjetske zveze bi mi danes ne imeli svoje države, svoje svobode, svoje demokracije.

Dne 11. novembra t. l. bodo volitve za Ustavodajno skupščino. Za delavski razred, za najširše ljudske množice so to prve svobodne volitve in najbolj demokratične volitve, ki jih pozna Jugoslavija. Vrhile se bodo svobodno brez osvojenih volilnih metod preganjanj, orožniških kundakov, glavnjač, taborišč in brez groženj, s katerimi so izvajali volitve preje nenarodni režimi.

Na prvih svobodnih volitvah za ustavodajno skupščino bo delavski razred volil najboljše sinove svojega naroda. Vsi člani enotnih sindikatov bodo glasovali za udeležbo in zaotvorenje svojih političnih pravic, za nadaljnje utrjevanje in razvoj pridobitve narodno osvobodilne borbe za svojo svobodno, neodvisno demokratično domovino.

11. novembra bo delavski razred glasoval za Ljudsko fronto, za utrjevanje vezi med delavci, kmeti in narodno inteligenco

V štirih letih osvobodilne vojne je bila z ogromnimi žrtvami, napori, trpljenji in nesrečami ustvarjena trdna skupnost interesov osnovnih ljudskih množic, ustvarjena je bila Ljudska fronta. Zmagoslavni oboroženi upor proti okupatorju in domačim izdajalcem je delo Ljudske fronte. Delavski razred je bil prvi, ki je dal za svobodo, za neodvisnost svoje dežele in naroda svoje najboljše sinove kot organizatorje in voditelje vstaje, svoje izkušnje in organizacije, svojo borbenost in disciplino. Kmečke delovne množice so v narodni vstaji dale največje žrtve, one so bile glavni vir ljudskih materialnih sil narodno osvobodilne vojske. Najboljši predstavnik narodne inteligence so padli v prvih vrstah za svobodo.

Na trdni zvezi delavcev, kmetov in narodne inteligence, skovani in ustvarjeni v skupni borbi, temelji naša nova ljudska država — demokratična federativna Jugoslavija, ki je delavskemu razredu ustvarila pot vsestranskega razvoja, dala kmetom zemljo in pravico, da odločajo o svoji usodi ter skupno z ostalimi delovnimi ljudmi o usodi države, a narodni inteligenci je dala možnost, da si ustvari boljše življenske pogoje, da se svobodno kulturno izpopolnjuje in deluje. Samo taka trdna skupnost delavskega razreda, kmetov in narodne inteligence — Ljudska fronta — je pogoj napredka in izgradnje novega boljše življenja vsega delovnega ljudstva.

Polna udeležba delavskega razreda na volitvah 11. novembra tega leta bo še en doprinos k utrjevanju te zveze, hitri izgradnji in ustvarjanju boljše življenja ter popolni porazi saboterjev obnove in izgradnje demokratične federativne Jugoslavije.

11. novembra t. l. bo delavski razred glasoval za utrditev pridobitve narodno osvobodilne borbe za bratstvo, enotnost in enakopravnost narodov, za svobodno, močno in neodvisno demokratično federativno Jugoslavijo

V demokratični federativni Jugoslaviji je ustvarjeno bratstvo, enotnost in enakopravnost narodov. Nacionalnim manjšinam so zajamčene vse nacionalne in kulturne pravice. Globoko prežeti z duhom mednarodne solidarnosti je bil delavski razred vedno dosleden bореc za pravice tlačanih narodov, za razvijanje ljubezni in bratstva med narodi, tako v stari Jugoslaviji v borbi proti velikosrbski hegemonistični kliki, kakor v obrambi nacionalne neodvisnosti in borbi za obstoj naših narodov v štiriletni osvobodilni borbi.

Delavci in nameščenci, ki bodo na volitvah 11. novembra glasovali za ljudsko fronto, bodo glasovali za veliko delo svojih najboljših sinov, za svobodno skupnost enakopravnih jugoslovanskih narodov, za ljudsko demokratično re-

šeno Rdeče armade, bi ne bilo veličastne zmage nad fašizmom in narodi Jugoslavije se ne bi mogli dvigniti na oboroženo borbo, ne bi si izbojevali bratstva, enakopravnosti in velikih demokratičnih pridobitev. V tej borbi je bilo potrjeno večno zavezništvo in prijateljstvo Jugoslavije s Sovjetsko zvezo, katero je potrdil aprila 1945. naš veliki heroj maršal Tito. To večno prijateljstvo med narodi Jugoslavije in Sovjetske zveze nam je garancija za našo neodvisnost, nam je garancija za mirno delo pri graditvi naše države in njen svobodni notranji razvoj, za njeno srečo in blagostanje.

Generalisim Stalin je rekel, da so z zmago nad fašizmom dani pogoji mirnega življenja vseh narodov Sovjetske zveze in vseh demokratičnih narodov.

Ob 28 letnici Velike Oktobrske revolucije se tudi narodi Jugoslavije pridružujejo prazniku zmage. Zavedamo se, da brez Oktobrske revolucije ne bi imeli svojega svobodnega življenja in možnosti razvoja. Zato je obletnica Velikega Oktobra mogočna manifestacija naših narodov za nadaljnje krepitve in utrjevanje bratstva in zavezništva s Sovjetsko zvezo za še tesnejšo naslonitev na slovansko zvezo z velikimi narodi narodom na čelu.

Matvez Hacc.

publiko, ki je edina lahko resnični zaščiti svobode ter nacionalnih in socialnih pravic vseh naših narodov

11. novembra t. l. bo delavski razred glasoval proti monarhiji za republiko

Dosežena demokracija, nova ljudska oblast, bratstvo naših narodov, nacionalna neodvisnost, svoboda in enakopravnost se ne morejo sprijazniti z obstojem monarhije v Jugoslaviji. Monarhija je bila v Jugoslaviji vedno največji sovražnik delavskega razreda. Povezana s tujim imperializmom in domačimi velekapitalističnimi elementi je izrabljala vojsko in državni aparat za borbo proti svobodi ter gospodarskim in političnim pravicam, za katere se je delavski razred boril. Monarhija je bila tudi nasprotnik vsake svobode in demokratičnih pravic ostalih ljudskih množic ter je najbolj odgovorna za katastrofo, ki je 1941. leta doletela našo državo. Od 1941. leta pa do danes je bila ona središče, okoli katerega so se zbirali najhujši sovražniki naših narodov: Nedičevci, Dražinovci, Mačkovići, belogardisti in ustaši.

Volitve 11. novembra bodo volitve za suvereniteto ljudstva, za demokratično federativno republiko Jugoslavijo.

11. novembra t. l. bodo delavci in nameščenci glasovali za uničenje ostankov fašizma, proti saboterjem, črnoboržancem, vojnim dobičkarjem, veleposestnikom, ki so bogateži s krvjo in znojem delovnega ljudstva.

Ostanki protifašističnih reakcionarnih sil v naši deželi žele, da bi s pomočjo in intervencijo reakcionarnih elementov v inozemstvu vzpostavili staro oblast, ki je izročila našo deželo in naše ljudstvo fašističnim osvajalcem. Te reakcionarne sile se rekrutirajo iz vrst ostankov Dražinovcev, Nedičevcev, belogardistov, ustašev in Mačkovicov. One se rekrutirajo iz ostankov vojnih dobičkarjev, veleposestnikov, črnoboržancev, špekulantov in reakcionarne duhovščine in se na njih naslanjajo. Povezani z inozemsko reakcijo rovarijo ti elementi proti ljudski oblasti in demokratičnim zakonom, sabotirajo obnovo in izgradnjo dežele, bore se za vrnitev starega stanja, da bi zopet lahko ropali naravno bogastva naše dežele, ropali in izkoriščali naše delovno ljudstvo. Vsi ti bivši fašistični hlapci s Kraljem Petrom, Mačkom, Petrom Živkovičem, Grolom, Živkom Topalovičem in drugimi žele v svojem sovraštvu do nove ljudske oblasti delavcev, kmetov in narodno inteligence vzeti pridobitve narodno osvobodilne borbe in ponovno izročiti našo deželo najtemnejši reakciji.

Delavci in nameščenci, vsi bodo šli na volitve 11. novembra kot eden in z gumijastimi kroglicami uničili ostanke fašistične reakcije v deželi, onemogočili vrnitev starega stanja in pokazali, da so pripravljeni z vsemi sredstvi čuvati in braniti pridobitve narodno osvobodilne borbe.

11. novembra bodo sestre in matere delavcev in nameščencev glasovale za pravice, ki so bile izvojevane za srečnejše in boljše življenje.

Delovne žene Jugoslavije so izvojevale v štiriletni težki borbi skupno s svojimi tovariši svojo politično in gospodarsko enakopravnost. Enotne strokovne organizacije, ki so se vedno borile za enakopravnost žene in mož, pozivajo vse svoje članice, delavke in nameščence, vse delovne žene, da v polni meri izkoristijo svojo volilno pravico, ki jim je v novi Jugoslaviji zagotovljena z zakonom. Delovne žene, ki bodo glasovale za Ljudsko fronto bodo glasovale za izgradnjo novega življenja, za srečo in bodočnost svojih otrok, za državno ureditev, ki bo vsem državljanom zagotovila trajno in boljše gospodarstvo, družbeno in politično življenje.

Mladi delavci, ki bodo skupno z mladimi kmeti in intelektualci v trdnem enotnem gibanju celokupne mladine 11. novembra glasovali za boljše življenje mladega naroda, za novo domovino napredka in kulture.

Delovna mladina mest in vasi, ki je bila vedno prva v borbenih vrstah proti okupatorju in osvobojenim izdajalcem, je izvojevala svoje državljanstvo in politične pravice na fronti proti okupatorju. Demokratična federativna Jugoslavija je odprla svoji junaški mladini široke perspektive za bodočnost.

Delovni mladini je zajamčeno svobodno delo, svobodno šolanje, popolna zaščita mlade delovne sile, gospodarski in kulturni napredek. Popolna zmaga Ljudske fronte na volitvah novembra tega leta bo nudila še bolj vsestranske možnosti, da da mladina tovarni in delavnici naši industriji in vsemu narodnemu gospodarstvu kadre novih strokovnjakov, udarnikov, junakov dela graditeljev nove srečne bodočnosti.

Tovariši in tovarišice!

Delavci in nameščenci!

Delavski razred je dal ogromne žrtve. Za izgradnjo in obnovo dežele je delavski razred pripravljen za vztrajnim in samopožrtvovalnim delom, žrtvovati vse, brez strahu pred pomankanjem in težavami. Enoten, trdno povezan v strnjnih vrstah, zbran v vsenarodni trdni organizaciji Ljudske fronte, je delavski razred pokazal doslej veliko inicijativo v obnovi gospodarstva, ki je bilo porušeno in opustošeno. Enotne strokovne zveze delavcev in nameščencev Jugoslavije so bile organizatorji udarniškega tekmovanja v gospodarski obnovi in izgradnji dežele. Delavski razred kaže pred temi volitvami še večjo voljo in pripravljenost vložiti vse sile in dati nove žrtve za zmago Ljudske fronte. Tekmovanje rudarjev, kovinarjev in drugih, govori o novem delovnem poletu, o veliki ustvarjalni inicijativi in organizatorski sposobnosti delavskega razreda, o njegovi želji, da se naša dežela čimprej dvigne iz opustošenja, da se čimprej izgradi kot skupnost dela in blagostanja.

V borbi za hiter dvig naše dežele iz ruševin, za zmago nad saboterji v gospodarstvu nad izkoriščevalci delovnega ljudstva, bodo delavci in name-

ščenci odločno pobijali reakcijo z razvijanjem delovnega tekmovanja, s povečanjem delovne norme, s povečevanjem proizvodnje. Od samih delavcev in nameščencev ter širokih delavskih množic, od njihovega dela za hiter dvig novih tovarni in za obnavljanje starih, za gradnjo prog, cest, mostov, hiš, šol in bolnic je odvisna boljša bodočnost naše domovine vsega ljudstva demokratične federativne Jugoslavije. Hitra obnova dežele in gospodarski napredek pomenita blagostanje, bogato bodočnost, zagotavljata bodočnost delavskega razreda in naših narodov, pomenita konec in poraz narodnih sovražnikov.

Delavski razred, ki bo 11. novembra glasoval za Ljudsko fronto, bo skupno s kmeti in narodno inteligenco, povedal pred vsem svetom, da hoče iti odločno naprej po tisti poti, po kateri ga vodi največji sin naših narodov, organizator slavni zmag jugoslovanskih narodov, narodni heroj tovariš JOSIP BROZ TITO!

Delavci in nameščenci! Vsi na volitve! Za boljše življenje, za srečnejšo bodočnost!

Za bratstvo, enotnost in enakopravnost naših narodov!

Za močno demokratično federativno Jugoslavijo!

Za obnovo in procvit narodnega gospodarstva!

Za zvezo delavcev in kmetov — predpogoj očuvanja pridobitve narodno osvobodilne borbe!

Zivel voditelj naših narodov — nosilec zvezne liste Ljudske fronte Jugoslavije — maršal TITO!

Zivela federativna ljudska republika Jugoslavija!

Beograd, oktobra 1945.

Glavni odbor Enotnih strokovnih zvez delavcev in nameščencev Jugoslavije.

Pravice delavskih zaupnikov

Zakonodajni odbor Začasne narodne skupščine je sprejel zakon o spremembi in dopolnitvi Zakona o delavskih zaupnikih

Ustanova delavskih zaupnikov v stari Jugoslaviji je bila plod uporne in dolgoletne borbe vsega delavskega razreda, ki ga je v tej borbi vodilo razredno strokovno gibanje.

Ko je končno bila ta ustanova uzakonjena, so v podjetjih nastali novi spori z reakcionarnimi lastniki za pravice, da se izvolijo delavski zaupniki. Večkrat je prišlo zaradi tega do stavk, ker takim podjetnikom ni šlo v račun, da se v njihovem podjetju nahajajo delavski zaupniki, ki jim zakon daje pravice in dolžnosti, da štiti interese delavcev in da obvezno posredujejo v vseh nastalih delovnih sporov. Zaradi raznih nalog, ki so jih imeli delavski zaupniki so delodajalci v mnogih primerih poskušali, da proti zakonskim predpisom odpuščajo delavske zaupnike še pred iztekom njihovega zaupniškega mandata. Tudi zaradi takih primerov so delavci stavkali, da bi zaščitili delavske zaupnike, odnosno, da bi zaščitili svoje pravice, ki so bile po zakonu prepisane.

V stari Jugoslaviji je bil tak odnos prirodni, ker se protiljudska oblast ni nikoli brigala, da bi se tisti redki zakoni, ki so bili plod ogorčene borbe vsega delovnega ljudstva, v resnici izvrševali.

Danes vlada nasprotno stanje. Zakon o delavskih zaupnikih, sprejet od predsedstva AVNOJ-a 2. julija tega leta, je prinesel že v svoji prvotni obliki spremembe, ki pomenijo napredek v primeru s prejšnjimi odredbami o delavskih zaupnikih.

V želji, da se ta, za delavski razred tako pomemben zakon čim prej izda je prišlo v njem tudi do gotovih pomanjkljivosti.

Zakon o delavskih zaupnikih v svoji prvotni obliki ni bil v skladu z interesi delavskega razreda. Odgovarjal ne bi odnosu delavca do proizvodnje, niti vlogi, ki jo ima danes delavski razred do proizvodnje same, to je — dolžnost, da vložijo vse napore, da proizvodnjo izboljša in poveča.

Na temelju tega in na predlog Glavnega odbora Enotnih strokovnih organizacij, je 23. oktobra tega leta Zakonodajni odbor Začasne Narodne skupščine potrdil Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o delavskih zaupnikih. Ta zakon dopolnjuje pomanjkljivosti prejšnjega zakona in popravlja gotove odredbe.

Pri glasovanju za spremembe Zakona o delavskih zaupnikih je bil zakon sprejet z ogromno večino (z izjemo dveh glasov grolovskih demokratov proti). Zakonodajni odbor je tudi ob tej priliki dokazal demokratično opeležje naših ljudskih predstavnikov in s tem tudi ljudski značaj naše nove oblasti.

S spremembo tega zakona ne bo odsej v naši državi niti enega podjetja ustanove ali organizacije, naj bo ta državna ali privatna, v kateri je zaposleno več kot pet oseb, da ne bi bili delavci in nameščenci zastopani in zaščiteni po svojem zaupniku.

Tako se mora voliti delavske zaupnike po spremenjenem členu 1. tega Zakona. Drugi zelo važen faktor, ki ga prinaša novi zakon, je pravica delavskih zaupnikov, da kontrolirajo proizvodnjo v podjetjih, izvzemši vojaška podjetja odnosno oddelke v podjetjih ki delajo le za vojsko (Čl. 3.)

Ta omejitev je popolnoma razumljiva, ker je varujajoče državi in vse ljudski interese, ter ne zmanjša veličine dejstva, da je delavec zdaj v vseh go-

spodarskih podjetjih v proizvodnji odločujoča oseba. Sedanji odnosi v proizvodnji, ki so v naši državi korenito izpremenjeni in ki so plod, ter velika pridobitev osvobodilne borbe — dobivajo s to odredbo svojo zakonsko obliko.

Če ena sprememba je v odnosih do delavskih zaupnikov ukinitve člena 12. Zakona o delavskih zaupnikih. Borba, ki so jo delavci vedno vodili proti preganjanju njihovih zastopnikov, je s tem pridobila svojo ugodno rešitev. Dejstvo, da je delavski zaupnik predstavnik gotove skupine delavcev, pomeni, da bi se kazeno, ki je namenjena zastopniku, v resnici nanašala na one, ki jih ona zastopa in štiti.

Delavci bodo iz svoje srede izvolili samo najboljše zaupnike, jih kontrolirali in opozorili na vsako nepravilnost v njihovem delu in če bo potrebno tudi podvezeli potrebne korake.

Delavski zaupniki bodo ob vsaki priliki pomagali, da se delo in delovna disciplina izpopolni in pri tem ne bodo posegali v tujo kompetenco. Delavski zaupniki s svojo obsežno in novo pravico se ne bodo vmešavali v pravice lastnika podjetja in niti v pravice uprave državnih ali združenih ustanov. Na drugi strani pa so pravice in dolžnosti, ki jih daje delavcu država, zavarovane v nalogah, ki jih imajo zaupniki.

Delavski razred je danes dobrodošel sodelavec v organizaciji proizvodnje. Pravice, ki jih ima delavski razred do dostojnega življenja, so v gotovi meri zagotovljene tudi s tem, ker ima delavski zaupnik pravico, da kontrolira proizvodnjo in zaradi tudi kontroliranje dobička, kar je važno za materialne zahteve delavcev.

V kolikor ne bi posebni razlogi preprečili, da se delavski zaupniki prej izvolijo, se bodo volitve vršile v januarju. Takrat bodo delavci in nameščenci izvolili najboljše med najboljšimi, katerim bodo zaupali velike naloge, ki jih določa zakon.

(Iz »Rada«.)

Množični sestanki v Rogatcu in Ponikvah

V nedeljo 28. oktobra dopoldne se je vršil v Rogatcu množični predvolilni sestanek, katerega so se udeležili predvsem člani strokovne organizacije železničarjev. Popoldne se je enak sestanek vršil v Ponikvah.

Na obeh sestankih je govoril delegat tajništva zveze železničarjev in prevoznih delavcev in nameščencev iz Ljubljane, tovariš Urbič, ki je v svojem govoru orisal zunanje in notranjopolitični položaj naše države. Razjasnil nam je, kako važne so za nas vse volitve 11. novembra, ko bo zmagoslavno zaključena borba, ki smo jo pričeli pred štiri leta. Prikazal je podlo delo reakcije, ki na stoku s različni lažmi odvrta od volitve.

Govoru je sledila diskusija, katere so se udeležili predvsem delavci. Predsednik strokovne podružnice se je nato zahvalil tovarišu Urbiču za njegovo izjavljanje in izrazil željo, naj bi še prišli tovariši iz Ljubljane, da nam pošajo prave smernice za pravilno pot dela v novi Jugoslaviji.

Posnemajte!

Podružnica BSZDN pri Mestnem vodovodu v Ljubljani je izvedla nabirno akcijo osovobodilnih prepevkov za volilne skrinjice in zbrala med 54 člani podružnice 3705 glasov za to poleg pripravnikov za volilni žaril.

Vse, kar je poštenega, vključimo v OF! Delavske zadruga in povezava z vasjo

Borci narodno-osvobodilnega boja niso poznali med seboj razlike, kdo je delavec, kdo kmet, kdo je profesor itd. Vse te sloje smo v vrstah narodnih borcev videli enotne, zroč v skupen cilj: osvobodjenje.

V naših vrstah le gotovih poklicev ni bilo: bankirjev, delničarjev, špekulantov in odruherov, teh ni bilo pri nas. Toda vemo za njihova delovanja, vemo za njihovo borbo. Skupno z okupatorjem se jim je posrečilo, da so terorjem in lažno propagando zapeljali del naših ljudi v borbo proti nam. Vemo, da so množicam naših narodov postavljali izbiro: ali v internacija, kar je v mnogih primerih pomenilo smrt, ali skupaj z okupatorjem v borbo proti narodnim borcev. Govorili so našemu vernemu ljudstvu, da se osvobodilna fronta bori proti veri, da je borba proti osvobodilnim borcev borba za vero. S propagando, da bi zmaga borcev za svobodo pomenila odvzem kmetove zemlje in ukinitve privatno lastnino, so lagali našim kmetiskim množicam. Nekatere ljudi je ta teror in klevete zmedel. Posrečilo se je protijudskimi slami, da se je v nekaterih primerih začela težka krvava borba med nami samimi, protijudske pjavke pa so se na varnem smejele.

Zdaj je slovenski narod dosegel po programu Osvobodilne fronte svoje prve sardove težke borbe, obenem pa je vse laž in klevete razblil z dejanji. Saj danes nihče ne zabranjuje verskega udeleževanja, vere nihče ne prepoveduje, nihče več pa je tudi ne izkorišča v svoje strankarske namene, postala je prav za prav šele z zmago Osvobodilne fronte dejansko svobodna. Danes vidijo naši kmetje, da ne obstoja nevarnost, da bi jim kdo jemal njihov posest, nasprotno se je uredil njihov stoletni sen: zemljo je dobil tisti, ki jo obdeluje. Ta kmetov sen je postal uzakojeno dejstvo prav z zmago Osvobodilne fronte. Okupatorjev teror je za nami za vedno, ljudske množice svobodno izbirajo svoje voditelje, svojo oblast. Svobodno pokazujejo na nepravdnosti, ki največkrat izvirajo iz nevednosti in jih skupno s svojo oblastjo popravljajo.

Danes, ko je borba s puško v roki končana in kronana z uspehom, se pred nas postavljajo nove naloge. V prvi vrsti se pred nas postavlja čim hitrejša izgradnja naše opustošene domovne — naša gospodarska izgradnja. Težke so te naše naloge, zahtevajo mnogo samodopovedi, požrtvovalnosti in predanosti. Dobro se zavedamo, da je naša domovina ena tistih, katere so bile v času borbe najbolj razdejane in opustošene. Vemo pa tudi, da smo izvezali Sovjetske zveze, prvi tako pri izgradnji prometnih zvez, kakor v pogledu preskrbe, zaposelitve, urejitve plač itd. Jasno nam je, zakaj smo prvi v porušeni Evropi: zato, ker naša ljudska oblast deluje v interesu in na polje neprecenljivo silo. Enotnost, predanost in polet širokih delovnih množic nam je tuda garancija, da bomo naloge, ki stoje pred nami, hitro in uspešno izvedli.

Skrinjica brez liste — jamstvo svobodnega izraza volje jugoslovanskih narodov

Predlog ministra za konstituantno v Zvezni vladi, tovariša Edvarda Kardelja, da bi se dopolnil zakon o volitvah narodnih poslancev za ustavodajno skupščino, z uvedbo skrinjice brez liste, je bil na seji Začasne narodne skupščine soglasno sprejet. Tovariš Kardelj je pojasnil nujnost svojega predloga takole:

»Naš zakon o volitvah narodnih poslancev za ustavodajno skupščino, po svojem sistemu v največji meri jamči tajnost in svobodo glasovanja. Začasna narodna skupščina je izdala ta zakon z namenom in željo, da omogoči državljanom naše države svobodno, s tajnim glasovanjem in neposredno izbirati svoje predstavnike za Ustavodajno skupščino. Ta cilj je bil tudi s tem zakonom dosežen.

Vsak demokratičen volilni zakon nima samo te dolžnosti, da jamči popolno tajnost glasovanja, temveč, da zaščiti volilce in vse državljane naše države od vseh škodoželjnih protidemokratskih poizkusov, da se ovirajo v njihovem polnem izražanju demokratičnih pravic, ki jih daje nova Jugoslavija našim narodnim množicam.

Prav iz teh razlogov, da bi se zajamčila popolna tajnost glasovanja in da bi se lahko vsak volilec poslužil svojih državljanških pravic, proti katerim je bil izvršen napad nedemokratične manjšine, predlagam predsedstvu Začasne narodne skupščine predlog o spremembi in dopolnitvi zakona o izvolitvi narodnih poslancev za Ustavodajno skupščino.

S tem novim zakonom bi se poleg skrinjice, ki nosi ime liste in kandidata, postavljale tudi tako imenovane skrinjice brez liste. Vsak volilec, ki bi ne hotel glasovati niti za tega ali onega kandidata, bo lahko svobodno spustil kroglico v skrinjico brez liste, vendar pa ti glasovi ne bodo prišli v poštev pri podelitvi mandatov.

Prepričan sem, da bo ta novi zakon popolnoma zajamčil demokratično iz-

Kakor je delavski razred v osvobodilni borbi doprinesel največji delež, prav tako mora danes v času obnove in graditve prevzeti na svoja ramena osnovni delež. V tem času mora napraviti to, kar od njega pričakuje zgodovina, kajti največ je odvisno od delovskega razreda, kdaj se bomo v našem gospodarskem življenju dvignili na svoje lastne temelje, kdaj bomo začeli graditi svoje stroje, tovare, objekte, podjetja take, kakršne mi rabimo, kakršne za našo samostojnost moramo imeti. To se pravi, sebi iz svojih sredstev graditi res samostojno in boljše življenje. Žrtvovati od svojega za te cilje, pomeni, odrgovati — odrekati se danes za našo jutranjo srečo. Naloga strokovnih organizacij je, da vsem svojim članom pokažejo, zakaj je njihovo življenje težko, zakaj nimajo še danes takega življenja, kakršno jim pripada; da se pravi še potrpeti in vztrajati, še se odrekati tudi svojih zaslužen plač — graditve iz svojih sredstev sebi in svojim potomcem nove tovarne in graditi svojo industrijo, katere nam bo vsem dala to, kar potrebujemo. To nekateri naši delavci že zavestno izvršujejo. Doseči pa, da bodo vsi delavci vedeli, zakaj se odrekajo, da se bodo zavestno in s ponosom odrekli, je pa dolžnost strokovnih organizacij, da jih vzgojijo.

Naloga vseh strokovnih organizacij kot jedra Osvobodilne fronte je vključevanje široke množice našega delavnega ljudstva v to zavedno gospodarsko borbo. Z vpisovanjem v Osvobodilno fronto moramo dati možnost doprinasanja k naši skupni stvari in sreči tudi tistim, kateri so v času osvobodilne borbe stali ob strani ali pa so bili zapeljani v borbo proti nam. Povediti moramo tem ljudem, da mi ne priznavamo umetno pripravljene razdora, da njih kot enakopravne vzamemo v našo sredo, da prevzamemo skupno z nami delež pri naporih za našo skupno srečo. S tem bomo od naših protijudskih sil odrgali ljudi, s katerimi hočejo zamaskirati svoje umazane cilje in jih izbrati — izkoriščati in življenje brez dela. Protijudski elementi pa bodo ostali sami in se tudi pokazali v svoji pravi obliki.

Če bodo naše organizacije res tako delovale, res vključile vse poštene ljudi v Ljudsko fronto, tedaj bomo najbolj utrdili tisto naše najmočnejše orodje — našo delavsko enotnost — enotnost delavnega ljudstva. To naše enotno ljudstvo pa bo v svoji Osvobodilni fronti, v okviru Ljudske fronte izvršil svoj program — program Ljudske fronte, korakato skozi samodopoved svojemu srečnešemu, človeku vrednemu življenju nasproti.

Če bo kdo poslušal protijudske prišepetavalce, bo obstal ob strani, kjer nujno mora obstati. Ljudske množice pa bodo s svojo neizčrpno silo ustvarile to, kar so si zažele v svoji začetni poti v programu Ljudske fronte. Ni je sile, ki bi polet enotnih ljudskih množic še zavrla. Kdor bi se kaj takega drznil, bo odletel. Ljudstvo pa bo zaživel res pravo življenje.

Knap Matija.

Prinašamo članek iz »Rada«, glasila Enotnih strokovnih zvez za Jugoslavijo, ki je napisan na podlagi izkušnje v Srbiji, katere mi lahko prenesemo na naše področje dela.

Za neposredno povezavo delavskega razreda in delovnega ljudstva na vasi, se je dozdaj mnogo napravilo. Nova oblika in delo sodelovanja mesta in vasi pri neobhodnih poslih, sta plod in inicijativa delavcev samih. Kot taki predstavljajo nov, močan doprinos k utrditvi zveze delavcev in kmetov.

Začelo se je z delovnimi skupinami za setev in žetev, poskušalo se je tudi organizirati kulturne skupine (ti poskusi se morajo pretvoriti v organizirano delo). Ročni in umski delavci so organizirali skupne obiske na vasi. S temi obiski je vsak v svoji stroki koristil in pomagal vasi. Pomoč kovačev, mizarjev, čevljarjev, krojačev, kakor tudi zdravniški pregledi, delitev zdravil in administrativna pomoč uradnikov — to je materialna pomoč, ki se lahko izrazi tudi v denarju, kot dar delavskega nameštenske skupine. Nič manj važna ni kulturno prosvetna pomoč, čeprav se ta ne more tako otipljivo in jasno izraziti kot materialna pomoč. Vzoredno z materialno pomočjo izvedene kulturno umetniške prireditve, organiziranje predavanj, referatov in političnih sestankov, vplivajo na dvig splošne kulturne stopnje in politične zavesti širokih delovnih slojev vasi, a v gotovem pogledu dajejo materialni doprinos mesta podeželju. S svojimi obiski izvršuje delavski razred trojno nalogo: pomaga vasi materialno, vrši veliko kulturno misijo in ogromno nalogo Fronte.

Mislimo, da bi delavski razred ob priliki teh obiskov lahko vršil še eno v tem razdobju velikih potežkih v preskrbi in pomanjkanju prav tako važno nalogo, kakor so že zgoraj navedene. Ta naloga je v tem, da se organizirajo prodaje in preskrba z vsemi poljedelskimi proizvodi.

Preskrba v Jugoslaviji in v drugih državah

V preskrbi mestnega prebivalstva v novi Jugoslaviji smo pri nas napravili več kot vsaka druga država na zapadu, katere je manj opustošena. Spomnimo samo besed francoskega novinarja, ki je po vrnitvi iz Beograda napisal v francoskem listu »L'« patriot », da so pri nas v splošni prodaji še taka živila, za katere so v Franciji že pozabili, kako se imenujejo. A londonske »kake« pred trgovinami so tako dolge, da bi naše nepotrpežljive gospodinje pograbila taka jeza, ki jih ne bi zapustila niti do prihodnjega dne, ko bi ponovno morale čakati v vrsti. Pri tem ponavljamo — ne pozabimo nikoli tega! — vojna vihra nas je bolj zadelo, mnogo bolj od teh, katere smo omenili.

No, a zdaj priznajmo resnico. Mi bi lahko v vprašanju organiziranja naše preskrbe še več napravili kot smo. Na nas je lažje, da to kar smo zamudili zdaj popravimo, ker še vedno ni prepozno.

Kako se oskrbumo

Poglejmo na našo sedanjo organizacijo preskrbe. Na prvem mestu pri tem delu pripada važna vloga nabavnim in prodajnim delavsko nameštenskimi združenj. Poleg tega so se v zadnjem času ustanovila tudi javna skladišča, ki delajo v državni režiiji, obstojajo pa tudi od prej razne nabavne in prodajne organizacije pri Narodnih odborih kot je na primer GRANAP v Beogradu. Končno, so tukaj tudi razne privatne trgovine. Poleg vseh teh pa obstoja še črna borza, v katero vključujemo nepošteno trgovce in nepotrebne prekupčevalce, ki povišujejo cene visoko nad določenimi cenami. Ko vse te vrste nabavilcev drug drugega dopolnjuje in izpopolnjuje, ostane še vedno praznina, katere ni izpolnjena samo z objektivnimi težkočami, ampak tudi z organizacijskimi pomanjkljivostmi. Nihče ni preskrbljen z vsem kar mu pripada pri pravilni razdelitvi — neka zaradi tega, ker ima hujskanje ljudskih sovražnikov pri nekaterih kmetih uspeha drugič pa zato, ker so nekatera imetja vsled svojih visokih nekontroliranih cen pristopna samo tistim, ki imajo svoje dohodke nekontrolirane, in tret-

niki sovjetskih strokovnih organizacij prihli v osebne stike z zastopniki strokovnih organizacij mnogih držav. Ta srečanja za časa zborovanja so mnogo pripomogla k ojačanju mednarodnih vezi sovjetskih strokovnih organizacij.

Omenjajoč naloge Svetovne zveze strokovnih organizacij, je Kuznecov dejal: »Zveza mora zagotoviti udeležbo strokovnih organizacij v vseh organizacijah Združenih narodov, ki se bavijo z vprašanji povojne organizacije sveta. Močno se mora zavzemati za to, da bo fašizem izkoreninjen. Njena naloga mora biti: boj proti delovanju reakcionarjev, boj proti tistim, ki skušajo sejati razdor med narodi. Glavna naloga Zveze je, da štiti življenjske interese delavnega ljudstva, da skuša izboljšati materialne pogoje delovnega ljudstva in zvišati njegovo življenjsko stanje. Sovjetske strokovne organizacije, ki so mnogo pripomogle k zmagi, bodo tudi v naprej z zaupanjem izvajale svoje mednarodne obveznosti. Zelo si bodo prizadevale, da bo Svetovna strokovna zveza postala učinkovito orodje v boju za ustalitev trajnega miru v svetu ter za izboljšanje materialnih pogojev delovnega ljudstva.

Po Kuznecovem poročilu je zborovanje sprejelo resolucijo, v kateri je popolnoma odobrilo ravnanje sovjetskega zastopstva na svetovni konferenci strokovnih organizacij.

již zato, ker nismo mi, ki smo neposredno zainteresirani napravili vse, kar bi lahko napravili. Mnogokrat se preveč naslanjamo na ljudske oblasti, kakor da sami nismo del te oblasti, čisto celo njen neposredni izvršni organ, mnogokrat se tolažimo z dejstvom, tako je in tako mora biti in kupujemo tudi »pod roko«, a dvajsetega v mesecu (če imamo mesečne plače) nima niti rrebite pare več.

Zadružne skupine

Mnenja smo, da bomo pokazali koristno pot, s katero bo strokovno gibanje dalo svoj pomemben doprinos, da se popravi položaj; njegovega članstva in vsega delavskega razreda. V prvi vrsti, to smo še posebno podčrtali, je dolžnost sindikalnega gibanja, da se še mnogo bolj udeležuje pri delu združenj. Organizacija preskrbe in z njo zvezane cene, je danes prav gotovo važnejše vprašanje kot so plače in mezde. Pri vsaki podružnici moramo posamezne sindikalne aktiviste še posebej napraviti odgovorne za delo v združenju. Če več povsod, kjer se to pokaže kot nujno in koristno, a to je domala skoro pri vseh večjih sindikalnih organizacijah in višjih sindikalnih organih, bi morali ustanoviti posebne komisije, ki po svojem značaju niso prav nič manj važne kot so najbolj važne tarifne komisije.

Na drugi strani — pri vsakem obisku na vasi bo imelo neprecenljivo korist, če se bodo ustanovile zadružne skupine, v katerih bodo takšni tovariši in tovarišice, ki tudi drugače delajo na zadružnem polju. Te skupine so lahko priložnostne ali stalne. To je stvar potrebe in načina prilagoditve, kakor je vsa ta razlaga in vsa zamisel še predmet vsestranskega razglabljanja in — če hočete — tudi diskusije. Kakšne bi bile naloge takšne zadružne skupine, katere bi poleg kulturnih in delovnih skupin postale neobhodna pri vsakem obisku vasi?

Tekmovanje v tekstilni tovarni „Tivar“ v Varaždinu

Da bi se povečala proizvodnja in da bi se ljudstvu in armadi dalo čim več blaga, obelek in drugih tekstilnih izdelkov, je tekstilna tovarna v Paračinu predlagala tovarni »Tivar« v Varaždinu, da tri mesece tekmuje. Tekstilna tovarna v Paračinu je sestavila načrt, po katerem bo zmagala ona tovarna, ki bo v razdobju od 1. oktobra 1945 po kvaliteti boljše, kot bi izpopolnila stroje in iznašala nove načine dela.

Delavci tovarne »Tivar« so tekmovanje sprejeli in predlagali, naj se načrta doda še ena točka — štednja blaga.

Odkar je tekmovanje začelo, je v tovarni »Tivar« zelo živo. V vseh oddelkih so nalepljeni plakati, ki pozivajo delavce na delovno disciplino, na povečanje dela in na odstranjevanje napak pri delu. Vsi seznanijo kažejo, da se je v vseh oddelkih, razen v konfekciji, proizvodnja znatno zvišala. Vsak oddelček ima svoje udarnike, na katere so delavci zelo ponosni.

V tkalnici je na vidnem mestu plakat, na katerem je z velikimi rdečimi črkami zapisano: »Vsi na delo! Tkalci vodijo!« Poleg plakata stoji tablica, na kateri so zabeležene norme dela, višina nagrade, ki jo dobi delavec, če preseže proizvodnjo in obditek od mezde ako norme ne doseže. Pretekli teden

PO JUGOSLAVIJI

Uspešno delo delavcev tobačne tovarne na Reki. Uspeh napornega dela delavcev tobačne tovarne na Reki se kaže s tem, da je končana obnova tovarne ter da je povečana proizvodnja. V mesecu septembru je tovarna izdelala 26.192.000 komadov cigaret. V prvi polovici oktobra so delavci povečali proizvodnjo za 29 odstotkov in izdelali 16 milijonov 804.000 cigaret. Po mnenju strokovnjakov bo proizvodnja v mesecu oktobra za 30 odstotkov večja od proizvodnje v septembru.

Tovarna koč v Varaždinu je prekosila predvojni proizvodnjo. Tovarna koč Martišuški je prva varaždinska tovarna, ki je prekosila predvojni proizvodnjo in s tem izpolnila svojo nalogo. Ta tovarna je dvignila proizvodnjo iz leta 1939 za 40 do 50 odstotkov. Pri urejevanju razmer v tovarni so imele velike zasluge strokovne organizacije, ki so zdaj predlagale, da se delavci nagradijo zato, ker so prekosili normo, ki jo je postavilo ministstvo in zaradi prekoronalnega dela. Za posebno nagrado so predlagali dva najbolj zaslužna delavca Vendelina Vajseka in Ignaca Hoferja.

Uspeh obnovitvenega dela v Dalmaciji. Rezultat požrtvovalnega dela ljudstva in ljudskih oblasti v času 10 mesečne obnove v Dalmaciji je, da je prišla obratovati večina tovarn; železniški promet je obnovljen skoraj na vseh progah; za izgradnjo porušjenih zgradb je storjeno vse, da bi bila prizadetim družinam pravočasno preskrbljena streha nad glavo. Od 15.000 zgradb, ki so bile v celoti porušene za časa vojne, je zgrajenih že 4000. Dela se nadaljujejo zlasti v okolici Šibenika, kjer so vasi najbolj trpele.

V akciji za postavitev porušjenih mostov in prometnih zvez so dvignili 69 mostov v skupni dolžini 1700 metrov. Potniški parniški promet se vsak dan izboljšuje.

Ljudske oblasti v Dalmaciji so v sodelovanju z vsemi ljudimi storile znaten korak naprej tudi na prosvetnem polju. Na področju Dalmacije deluje že 819 osnovnih šol; v tem školskem letu jih bodo odprli še 85. Imajo tudi tečajne za nepismene, katerih se je dosedaj udeležilo več kot 10.000 obiskovalcev. V dalmatinskih mestih in vseh so odprli 75 knjižnic in 100 kulturnih domov.

V Travniku je bilo zborovanje delavcev in nameštencev, na katerem je bilo okoli 400 oseb. Na zborovanju je govoril Niko Mihajlovič, član Pokrajinskega odbora stro-

Prva naloga zadružnih skupin

V glavnem bi se pred takšno skupino postavili dve nalogi: zadružna skupina bi morala delati na polju zadružne propagande, a istočasno na ustvarjanju realno poslovne zveze med obstoječimi kmečkimi in našimi nabavnimi in prodajnimi združenji. V izvedbi prve naloge bi morala skupina z razlaganjem z jasnimi in razumljivimi argumenti pokazati kmetu vse prednosti prodaje njegovih pridelkov preko kmečkih nabavnih in prodajnih združenj neposredno mestnim in sicer delavsko nameštenskimi združenji. Potrebno je na najenostavnejši način in sicer na računski, pokazati na prihranke odtodno koristi, katere bodo imele vasi in vsak posameznik od skupne prodaje in skupnega odpošiljanja pridelkov.

Druga naloga zadružne skupine bi bila, da takoj na licu mesta ugotovi, s katerimi in s kakšno količino proizvodov za izvoz razpolaga vas. Kjer je to mogoče bi bilo dobro takoj pristopiti k organizaciji združenje, katere bi se vezala z določeno nabavljajo zadrugo v mestu. To zadrugo bi bilo treba preskrbeti z gotovo količino določenih kmečkih pridelkov. Zadržna skupina bi obvestila svojo zadrugo o opravljenem delu. Mislimo, da bi bil to dober začetek za organizirano in načrtno razdelitev kmečkih proizvodov, kjer bi se izključili vsi nepotrebni stroški. Zmanjšal bi se cel aparat za nakup, izključeni pa bi bili razni posredovalci, a v preskrbi bi sodelovale poleg združenj vse tiste ustanove, ki se bavijo s tem delom v splošnem interesu, a ne zaradi dobička. Črnohorjanci in neskrupni trgovci, ki se ne zadovoljujejo z zaslužkom, ki jim je odrejen, se ne bi mogli obdržati na trgu.

To je pot, da kmet z manjšim trudom doseže večje koristi od svojih pridelkov delavec lahko cenejšje kupi in, da se bolj gotovo in v večji množini preskrbi z kmečkimi pridelki.

so delavci tega oddelka prešli na skordno delo in so že mnogi od njih prešli normo. V prvem tednu tekmuovanja je bilo izdelano 21.000 metrov blaga več kot v prvih tednih po osvoboditvi; v drugem tednu tekmuovanja se je proizvodnja povečala še za 100 metrov.

Delavci pregledavajo stroje in pazijo, da ne bi ti zastojali pri delu, ker vedo, da bi vsak najmanjši zastoj zmanjšal uspeh tekmuovanja. Delavci so ugotovili, da je boljše mazati stroje s strojnim oljem kot z glicerinom. Po mazanju s strojnim oljem se stroji mnogo manj ustavljajo.

Po objavljenem tekmuovanju s tekstilno tovarno v Paračinu so v tkalnici doseženi bolj uspehi kot so bili v prejšnjih letih, ko je bila proizvodnja v tovarni »Tivar« največja. V razdobju od 8. do 13. oktobra je bilo natkano 2166 kg prediva več kot je znašala tedenska proizvodnja 1939. leta.

Tudi drugi oddelki v tovarni so znatno povečali proizvodnjo. V apreturi se je kljub zastajalim sušilnicam proizvodnja dvignila za 100 odstotkov. V oddelku za krojenje so krojači privedli znatno količino blaga.

Tkalci tovarne upajo, da bodo v sledečih dneh znatno presežili dosedanje rezultate in tako bodo najboljši oddelček v tovarni »Tivar« v tekmuovanju s tekstilno tovarno v Paračinu.

kovnih organizacij za Bosno in Hercegovino. Govorec o vlogi delavskega razreda pri obnovi dežele, je poudaril požrtvovalnost travniških delavcev, ki so vložili mnogo naporov za obnovo podjetij, ki so že doslej prekoračila predvojni proizvodnjo. Nato je delavec Sačir Maslić podčrtal vlogo Komunistične stranke v narodno osvobodilni borbi. Dejal je: »V najtežjih dneh je ostal delavski razred s svojo Komunistično stranko, na katere zastavi je bilo zapisano geslo bratstva in enakopravnosti naših narodov.

Strokovno gibanje v svetu

Poljske in bolgarske strokovne organizacije so povabile albanske strokovne organizacije na svoje kongrese. Osrednji odbor delavskih strokovnih organizacij na Poljskem je povabil zvezo albanskih strokovnih organizacij da pošlje svoje zastopstvo na kongres delavskih strokovnih organizacij Poljske ki se bo vršil v Varšavi od 18. do 21. novembra. Strokovne organizacije Albanije so prejete tudi povabilo na prvi kongres strokovnih organizacij bolgarskih delavcev, ki se bo vršil v Sofiji 4. novembra.

Prvi svobodni kongres strokovnih organizacij v Albaniji. V Tirani se vrši prvi svobodni kongres strokovnih organizacij Albanije. Na tem kongresu bodo podali poročilo o delu strokovnih organizacij in delavskega razreda v zadnjih desetih mesecih in sklepali o problemih, ki se danes postavljajo pred delavski razred, tako na gospodarskem kot na političnem polju.

Časopis »Baskin« posveča kongresu svoj vodnik in piše ob tej priliki sledečo: »Demokratična ljudska oblast je cenila pozitivne sile delavskega razreda in ga je vedno podpirala, ter omogočala njegovo vzgojo, da bi se zavedal svojega dela. Danes je delavski razred Albanije zastopan na vseh mednarodnih kongresih, njegov glas je slišati prav tako, kot glas vseh ostalih držav. Svobodni je pri zahtevanju svojih pravic in tesno se je povezal z delavskimi strokovnimi organizacijami drugih držav.

Prvi svobodni kongres strokovnih organizacij pomeni novo dobo aktivnosti delavskega razreda, pomeni nove izgledje za bodočnost demokratične Albanije...«

DOPISI

Viničarji pred odločitvijo

Stojimo tik pred odločilnimi volitvami v Ustavodajno skupščino. Viničarji smo bili ob takih prilikah v predaprilski Jugoslaviji že mnogokrat prevarani. Obljubljali so nam vse mogoče in nemogoče stvari, izboljšanje viničarskega socialnega in gospodarskega položaja, najidealnejšo rešitev viničarskega vprašanja, zakonititev socialnega zavarovanja viničarjev itd. Po volitvah se je zgodilo vedno nasprotno. Položaj viničarjev se je slabšal iz dneva v dan zaradi izkoriščanja inozemskih vinogradnikov, ki so imeli pri nas največ vinogradne zemlje in svojih rokah. Tu je viničarski stan popolnoma propadel. Ti inozemci (Nemci) so imeli močno oporo v naših oblasteh, ki je v raznih uredbami spravila naš stan na rob propada. Reakcija je dosegla s tem svoj namen, obubožala je prebivalstvo ob nemški meji, storila ga je nezadovoljnega in s tem pripravila ugodna tla za nemško propagando. Viničarji, skrajno obubožani in nezadovoljni z reakcionarno Jugoslavijo, so leta 1941. pozdravili okupacijo, misleč zapanjani, da je konec bede in zatiranja. Obljubljalo se je delo in gotov zaslužek. Viničarji niso vedeli, da bodo v Nemčiji kovali orožje, ki naj bi uničilo slovenske narode, torej tudi nas same. Vseled tega med viničarji ni bilo pravega razumevanja za osvobodilno borbo. Bridko spoznanje je prišlo prepozno. Po vseh taborniških Nemcih, po vseh delovnih področjih smo bili razpeteni, mučeni s prisilnim delom, prisilno mobilizacija, naše žuljeve roke so kovalе orožje proti nam samim, prisilno mobilizirani so ubijali lastne brate, naša kri je škropila tujo zemljo, ječe so se polnile z našimi ljudmi, katere so zapirali lastni bratje, ubijali so na najbolj zverinski način, z eno besedo — hoteli so nas popolnoma uničiti.

mi lažni. Preizkušajo nas na najboljstrovejšem mestu — na želodec. V privatnih vinogradih se namenoma ne dela, da tako viničar ne bi imel zaslužka in če se dela se namenoma plače odtrgujejo ali zadržujejo. Znan je primer, da se delavcem plačuje po 10 dinarjev dnevno, da bi se tako vzbudilo nezadovoljstvo proti obstoječemu redu. Kljub sporazumu med viničarskim sindikatom in vinogradniki, da se izplačuje 40 din dnevno, se te mezde ne izplačujejo in razni oskrbniki, ki bi se pravzaprav morali današnji ljudski oblasti zahvaliti, da imajo sploh še službe, ki jih po našem mnenju ne bi smeli imeti, skušajo sabotirati te mezde in odvračajo privatne vinogradnike od plačevanja rednih mezd. Namen je prozoren in ne bo dosežen, ker bo zato skrbela viničarska strokovna organizacija, ki dela v duhu enotnosti z našo ljudsko oblastjo in postaja hrbenica te oblasti. Strokovna organizacija viničarjev dela v sklopu z OF za najosnovnejše predpogoje blagostanja viničarjev.

Obnavljamo, gradimo, izobrazujemo se...

Padli jeseniški borci so nastopili poslednjo pot

Tužni jeseniški dnevi. Crno oblečeni ljudje prinašajo živo-pisano jesensko cvetje od vsepoved. Po belih gorenskih cestah so v minulih dneh brneli tovorni avtomobili, naloženi s krstami borcev, ki so v veliki domovinski vojni dali svoja življenja za našo svobodo. Nekdanji sokolski, delavske in prosvetni domovi širom Gorenjske so bili te dni poslednja zbirališča borcev, ki so nekdanj v njih delovali, si v njih krepili telesa, um in narodno zavest in se v najtežjih dneh odzvali klicu zaslužene domovine.

Zbirališče padlih jekeniških borcev je bilo v Delavskem domu, kamor so pripeljali prve krste že v petek dopoldne. Pripeljali so jih od Sv. Križa, Javorniškega rova, z Mezaklje, Pokljuke, Radovne in Krme, iz Poljanske in Selške doline in kdo ve še od kod. Zbran je bil cvet nekdanje jeseniške mladine. Velika dvorana je bila prevlečena s slovenskimi in jugoslovanskimi zastavami. Po sredi dvorane je bil postavljen ogromen katafalk, na katerega je bilo naloženih 37 belih krst, ki so bile visoko obložene s krasnim jesenskim cvetjem, da so se komaj videli iz njega. Žene, matere, sestre in nepregledne vrste sodelavcev, prijateljev in znancev so se v obeh dneh zgrajale okoli krst in prinašale krasne vence, dolge kite jesenskega cvetja s katerimi so obložile vse stene dvorane. Mrtve borce so stražili vojaki v bojni opreli. Preko širine dvorane je bil napis:

»Zbrani v zeleni dvorani večno šumečih gozdov, vstali smo iz grobov in se vrnil domov.«

V nedeljo ob 14. uri se je pred Delavskim domom zbrala ogromna množica ljudi, da pospremijo padle borce na njihovi poslednji poti. Od pokojnih se je z lepim govorom poslovil predsednik strokovne organizacije tovariš France Rozman. Kovinarska godba je zaigrala žalno korračnico, pevci so ubrni zapeli žaostinko, praproji so se sklenili in že je krenil ogromni žalni sprevod v otožni jeseniški popoldan tja gor na jeseniško polje, na njivo večnega mira.

Tako veličastne žalne manifestacije jeseniške niso doživeli. Na čelu sprevoda je korakala mladina z nešteti venci in šopki. Sledil je cel gozd zastav, za njimi pa so se zvrstila zastopstva sindikatov in oblasti, dolge vrste kovinarjev, gasilcev, odred vojske, pevci, godba, partizanec z venci, krste za katerimi so stopali sorodniki, organizacije AFZ, ZMS, za njimi so se zgrinje neskončne vrste ostalega občinstva. Krste so nosili bojni tovariši in sodelavci padlih borcev. V krstah so spali večni sem borci, ki so skupaj preživljali mladostne dni, skupaj delali in trpeli — se skupaj borili in umirali za iste cilje.

V prvih dveh krstah so nosili telesne ostanke Mirka Roglija in Toneta Tolarija.

viničarski red bo prinesel viničarjem boljše delovne pogoje in enkrat za vselej izbrisal krivice, ki so se nam godile do zdaj.

Pred nekaj dnevi se je vršila konferenca viničarjev in vinogradniških interesov v Ljutomeru glede socialnega zavarovanja viničarjev. Sklepi te konference so predloženi na merodajno mesto, da se socialno zavarovanje viničarjev zakoniti in da bo tako naš viničar v primeru bolezni zavarovan in bodo naši stari mirno preživljali večer življenja, ker bodo prejeli zasluženo pokojnino. Strokovna organizacija viničarjev, povezana z našo politično organizacijo OF, dela na vseh področjih za viničarje, za našo bodočnost, blagostanje in za gospodarsko in stanovsko svobodo. Reakcija tu čuti in ve, da bo, ko bo viničar vse to imel, splahnel mošnjček marsikomu, ki je živel dozdaj na naš račun. Skušajo nas odvrtiti od volitev, ker vedo, da bodo nam v dobro in njim v slabo.

Tovariši viničarji, sedajni čas je čas preizkušnje. 11. november pa dan odločitve. V tem času naj vsakdo izmed nas, ki neče biti več suženj in hlapec, poučuje nevedne in omahljive tovariške, vztraja naj v borbi in naj se zaveda, da to ni borba za posamezne kandidate, marveč borba za našo svobodo in bodočnost, ki nam jo bo prinesel 11. november, ki bo za nas praznik zmage delovnega ljudstva in končni poraz reakcije!

Jože Košir

Predavanja vseučiliškega profesorja dr. A. Koširja na Jesenicah

Ljudska univerza na Jesenicah je privedla dne 20. oktobra v dvorani Krekovega doma prvo predavanje. Občinstvo je napolnilo dvorano do zadnjega kotička. Poleg Stevilnega delavstva so bili navzoči tudi intelektualci in predstavniki političnega, gospodarskega in kulturnega življenja. Predavanje je značilno zlasti zato, ker je nekak prehod iz težkih razgibanih in pretresov polnih dni v mirno življenje, v katerem bo sodobna miselnost dala pravo osnovo za kulturno oblikovanje našega delovnega ljudstva.

Predaval je vseučiliški profesor dr. Alja Košir iz Ljubljane o svojih vtisih iz potovanja po Sovjetski zvezi. Pokazal nam je srce Moskve — starodavni in zgodovinski Kremelj, rečne kanale, fizikalne naprave, znamenite stavbe, slovito podzemsko železnico, razvoj sovjetskega časopisja, književnosti, znanosti in umetnosti.

Predvsem nam je opisal vzgojo sovjetske mladine in to od detinskih let preko osnovne in srednje šole do završnega vseučiliškega študija. Vzgoja mladine se vrši v treh stopnjah in sicer do 12., 15. in 18. leta. Največja pažnja se polaga praktičnemu znanju mladine. Posebna pozornost se posveča ekonomskim vedam in njih pravilnemu izkoriščanju prostorne sovjetske dežele. V šolah se mladino seznanja s pravilnim negovanjem rastlin, gnojila in drevoja po metodah slovitega sovjetskega raziskovalca Mičurina, ki je na znanstven način uvedel križanje številnih rastlin, izmed seboj najbolj oddaljenih pokrajin prostorne sovjetske države. Tako imajo v Sovjetski zvezi večletno pšenico, čebulo in druge pridelke, ki dajejo veliko večji sad kot drugod.

Predavatelj nam je opisal splošno kulturno življenje v mestih in industrijskih središčih, predložil nam je razvoj in vzgojni pomen gledališč, muzejev in znanstvenih akademij znanosti in umetnosti, lutkovnih gledališč in knjižnic, kratkica navedel nam je vse, kar preje nismo smeli videti. Opisal nam je industrializacijo Sovjetske zveze, katere ogromni vojni potenciali je v veliki meri soočal pri porazu militaristične Nemčije in Japonske. Dr. Košir je svoje predavanje zaključil z besedami: »Sovjetski človek ljubi svobodo, on ljubi svojo zemljo in on ljubi svojega Stalina.« Viharno ploskanje, ki je sledilo predavanju, je zadostan dokaz, da zna našo ljudstvo ceniti kulturne ustanove kot je Ljudska univerza, da si slinih prireditelj želi še in še, da je želja vseh, da se v novi demokratski federativni Jugoslaviji da delavcu tisto kulturno izobrazbo, ki jo je v predaprilski Jugoslaviji tako pogrešal.

M. Sušnik

Novo ustanovljene strokovne podružnice v Mengšu!

V nedeljo 14. oktobra je delavstvo naše kraja končno le dočakalo ustanovitve svojih strokovnih podružnic.

Ustanovili smo štiri podružnice in sicer: za gradbeno-stavbarsko, lesno, umarsko predelovalno in tekstilno-oblačilno industrijo.

Vse podružnice imajo že svoje izvoljene ljudske tožilce. Poleg tega nameravamo ustanoviti še podružnico kovinarjev in kmečkih delavcev. Ustanovni občni zbor sta vodila tajnik Zveze lesni delavcev tov. Feliks Razdrih in tajnik Zveze tekstilnih delavcev tov. Mavricj Borec.

Tovariši Borec nam je v svojem govoru opisal znanje in notranje politični položaj naše države. Govoril je o štiriletni borbi za osvoboditev, prikazal vse njene pridobitve in nas opozoril, da stojj zaključni del borbe še pred nami, dokler ne bo 11. novembra naša zmaga kronala vse uspehe. Prav strokovne organizacije morajo voditi volilno borbo v taki višini, da bo zmaga popolna. Naša enotnost bo preprečila vse nakame domače in tuje reakcije.

Po referatih so bile izvedene volitve v odbore. Vse štiri podružnice imajo zdaj več kot 165 članov. Skupni množični sestanki bodo poglobljili sodelovanje članov, ki se morajo zavedati, da je skupno delo pogoj, da očujemo pridobitve te štiriletne borbe.

Istega dne, po ustanovnih občnih zborih podružnic je bilo zasedanje plenuma izvoljenih odborov, ki je izvolil izvršni odbor krajevnega strokovnega sveta v Mengšu. Pot krajevnega strokovnega sveta je začrtala — popeljala bo delavstvo našega kraja v boljšo bodočnost. Potrebno je sodelovanje vseh članov, da uresničimo načrte, ki naj dajo človeku dostojno življenje. Z zmago dela, ki bo sledila zmagi na bojnem polju, bo prišlo boljše življenje za vse delovno ljudstvo.

Na dan 11. novembra bomo dokazali, da ne maramo več vrnitve kralja in njegove klike!

Mi in sovjetska glasba

Sindikalna gledališka sobota je nov dokaz, da je naša oblast v resnici ljudska in demokratska. Kdo pod božjim soncem se je v preteklih časih brigal za to, da bi omogočil tudi nam delavcem in nameščencem, da se seznanimo z resno glasbo? Če si prišel v opero ali na koncert, so te gospodje gledali ostrani — jasno nisi bil obložen v frak in zato si bil nevreden, da bi poslušal Beethova ali Čajkovskega.

Odviz na sindikalno gledališko soboto je tudi dokazal, da ni resnica, da bi se naš delavec ali nameščenc ne brigala za prosveto. Kdo si še upa trditi, da je naše ljudstvo nekulturno? Jasno, dvatisočletne kulture v požiganju Pa in streljanju talcev seveda nimamo pa nam tudi ni prav nič žal za to.

V naslednjem bi rad podal nekaj pripomb o seznanjanju širšega kroga našega naroda z deli velikih mojstrov v simfonični literaturi.

Na splošno so pri nas ljudje veliko bolj navezani na vokalno kakor pa na instrumentalno glasbo. Naš človek balet že še prenese, težko pa ga pripraviti, da bi šel poslušat Bacha ali Šostakoviča. Znanja so mu imena Verdija, Puccinija in drugih ustvarjalcev oper, če mu pa omeniš Glazunova, Rahmaninova, Stravinskoga, Prokofjeva, Suka itd., bo le začudeno zmajal z glavo, češ kdo pa so ti ljudje. Treba je vzgojiti ljudi, da bodo našli tudi v simfo-

Povezovanje delavca in kmeta pri obnovi Zlatega polja zmaguje vse težkote

Ko so se po vsej Sloveniji pričele ustanavljati obnovitvene zadruge, se je tudi za Zlato polje in Crni graben ustanovila zadruga. Zadalja si je naloga, da postavi izdelancem, ki so se vrnili do zime vsaj zaslusne strehe, ter da pozneje obnovi porušene in požgane domove.

Kdo od partizanov, ki je hodil po Stajerskem ne pozna Zlatega polja in Crnega grabna? Saj je lahko štejejo med najbolj prizadete kraje v Sloveniji. Med prvimi partizani so bili domačini iz teh vasi. Ze leta 1942. je okupator v svojem maščevanju nad nedolžnimi ženami in otroci požgal vse Zlato polje in še šest okoliških vasi ter jih nato še miniral. Štiri leta so Svabi in njihovi pomagači — belogardisti neu mlino gospodarili, požigali in morili po vsej slovenski zemlji. Nešteto ruševin in grobov kaže danes vso kulturo podivjanih fašistov. Če pogledaš tu po družinah, saj ne najdeš skoraj nobene, kjer ne bi manjkali ali oče, sin, mati ali brat. Padli so v borbi z okupatorjem, umrli po logorih, bili sežgani v svojih domovih, odpeljani kot talci in se niso več vrnil. Mnogo je žrtel! Slovenski narod se danes zaveda, da bomo lahko samo s skupnim delom popravili krivice in obnovili porušene in požgane domove.

Samo v Zlatem polju čaka preko sto požganih domov pridnih rok, da jih obnovi. Ljudje s hrepenenjem čakajo dneva, ko bodo v njih spet mirno zaživeeli in delali. Lepa je naloga obnovitvene zadruge, a tudi težka. Vendar prebivalci Zlatega polja z zaupanjem zremo v bodočnost, saj je našel naš klic odmev v mnogih delavskih srcih. Bolj kot kdaj koli čutimo povezanost delavca in kmeta in smo vsem, ki nam danes pomagajo iz srca hvaležni.

Obnili smo se s prosveto za pomoč na strokovne organizacije večjih tovarn. Prostoovoljni odziv delavcev, ki so naše potrebe razumeli, nam je povezanost delavca in kmeta le še bolj potrdil.

Med prvimi so se odzvali delavci tovarne »Kocjančič« iz Vira, ki so s prostovoljnimi delom zbrali 5150 din. Delavci »Kemične tovarne« v Hrastniku so prispevali 11.500 din, delavci rudnika Zagorje ob Savi 40.000 din, delavci steklarne v Hrastniku 7000 din, delavci tekstilne tovarne v Jarish 14.000 din, delavci Cementarne v Trbovljah so nam obljubili, da nam nabavijo cement.

Hvaležni smo za trud delavcem in tudi okolici, ki so se z razumevanjem odzvali s prostovoljnimi delom v Zlatem polju. V skupnosti in razumevanju čutimo moč ustvarjanja. Velikodušnost in razumevanje naših delavcev nam je najboljšje poročilo, da bomo z obnovi uspeeli in skupno zgradili novo državo — Titovo Jugoslavijo. Vovk Ivan.

Naš odgovor

na pastirsko pismo

Najodločnejše protestiramo proti pastirskemu pismu, ker iz njega diha smrtno sovraštvo do ljudske oblasti in načel Ljudske fronte. V njem niso niti z besedo omejena dejanja najostrejših domačih izdajalcev, zločincev, ljudi — zverj, ki so omeščali naše matere, hčere in naša svestiča, katere so spremljali v mučnicah in ki nosijo sodgovornost za strašne zločine, ki so bili storjeni v težkih letih domovinske vojne, v času fašističnega življenja v naši domovini.

Odlotno in jasno nastopamo proti rusičem naše ljudske oblasti, ki se hočejo danes dokopati na oblast pod krinko opozitje in pod menj raznih izdajalcev, vojnih zločincev in bankrotiranih spekulantov, kakor so to Maček, Grof, Sušič in slična izdajalska svojta. Mi pa jasno in odlotno izjavljamo, da bomo vse teke počle poskuse razbili in to na ta način, da bomo v Osvobodilni fronti uresničili visoke cilje, da si zgradimo ljudsko oblast in da bo ljudstvo vladalo in gradilo, kar so nam včasih prot ljudski elementi preprečevali.

Izjavljamo tudi, da bomo 11. novembra na prvih res svobodnih volitvah izvršili dolžnost do naše demokratske federativne Jugoslavije in da bomo vsi glasovali za listo Ljudske fronte in šli volit vsi do zadnjega.

Trdno smo prepričani, da bomo v okviru Ljudske fronte zgradili in utrdili resnično ljudsko oblast in da bomo z vsodolodnostjo sodelovali pri izvrševanju programa Ljudske fronte.

Odlotno smo za demokratsko in federativno republiko Jugoslavijo in njenega voditelja maršala tova. Tita, odlotno pa smo proti kralju Petru in njegovim pomagačem ter proti monarhiji.

Naj živi Osvobodilna fronta slovenskega naroda!

Naj živi Ljudska fronta Jugoslavije!

Naj živi heroj Jugoslavije maršal Tito!

Delavci in nameščenci gradbene industrije v Ljubljani in okolici

boš! Ne morem si misliti, kako boš živel.
 »Tisto prepusti kar meni«, sem rekel. »Bo že kako.«
 »Zločin je puščati na površje zanikrne ljudic, je rekel. »S tabo ne bi živel v isti sobi niti dva dni. — Zakaj pa ne odpred dur, da bi malo potegnili v sobo?«
 »Se bo že kako prezračilo. Nočem se prehladiti. Saj vidiš, da imam samo eno odejo. Rajši mi daj še eno. Ali pa mi posodi svojo suknjo, da se ogrnem z njo.«
 »Kaj si nor?« je planil čez čas. »Z mojo suknjo se bo pogrniljal! Kaj misliš, da mi jo bo krojač zjutraj zastojl likal? Ze vidim, da te ne bi smel vzeti pod streho. Ne samo, da bom obolel, še živce bom zgubil zaradi tebe.«
 »Rajši mi daj suknjo, sem rekel.
 Tedaj je planil pokoncu in bil je strašen videti v svoji beli srcaji in belih hlačah ter s svojo veliko okroglo glavo. Pograbil je vse svoje odeje in jih začel metati name.
 »Tu imaš vse!« je kričal. »Iz pa se ob oblečeni in pojdem.« In res se je začel oblačit.
 Vzel sem eno odejo, drugo pa vrnil. »Glej, sem rekel, niti videl nisem, da imaš še dva prta. — Zaenkrat pa mi ne pride na misel, da bi šel oditi. Nikjer ni zapisano, da moram jaz spat ali v Mestnem logu, ali kje na klopet, in nikjer ni rečeno, da tebi pripadajo tri odeje z dvema prtoma. meni pa ena brez vsega. Kar poidi in se jutri lahko pritožiš. Mene tako ali tako ne bo več k tebi.«
 Prva tozota ga je minila, in začel je spet spraviati svoje hlače no robeh da bi jih položil na stol, kjer naj bi se do jutra nekako zlikalo. Nato si je spet postiljal in lezel v posteljo.
 »Ali poznáš tisto basen o lisci in ježu?«

»Kako je ne bi! Vsi dobri ljudje jo poznajo. — Ali ne bi vzasli luči?« sem rekel.
 »Nec, je odvrnil kratko.
 »Kaj vso noč svetiš? Ali te je strah?«
 »Nec, je odvrnil. »pač pa so tu stenice.« Zasmejal sem se.
 »Ali misliš, da se boje luči?« sem vprašal.
 »Boje se jec, je rekel resno. »Saj je to zrna stvar.«
 »No, zastran mene lahko svetiš. Jaz lahko spim tudi pri sončni svetlobi. Sicer bi pa lahko vedel, da najbrž vsem le živalice žive od tvoje krvi, pa potem ali se te lotijo boječje ali pa kar naravnost.«
 Potem me je čez čas spraševal, kako mislim glede stanovanja, pri čemer mi je naravnost povedal, da bo šel k vodstvu in bo povedal, naj me nikar ne dodelijo k njemu. On hoče biti sam Najmanj pa, da bi bil z mano. Rekel sem, da mu prav nič ne bom zameril, a mu tudi povedal, kako je ne samo nesocialen, temveč tudi netečen. »Tebe najbrž nima nihče rad,« sem rekel.
 »Mar mi jec, je odvrnil. »Kar se pa tiče socialnosti, ti nisi nič boljši. Zakaj pa ne greš tja, kjer imajo mnogo sob? Ali tja ne upaš?«
 »Tja, sem odvrnil, »bomo šli kasneje, na drug način.«
 Dolgo je premišljal, naposled pa spet začel:
 »Slišal sem, da te imajo za nekakega pisatelja. Ali še vedno kaj češkaš?«
 »Zdaj šele bom začel. — Pa ti? Reki so mi, da tedi ti nekaj čečkaš. Ali si že kam nesel kako stvar?« sem vprašal.
 »Se ne mučič, je odvrnil mirno.
 »Kaj pa pišeš?«

»Kar koli.«
 »Ali je tisto, kar pišeš, tudi tako strašno, kakršn si ti?«
 »Vseeno jec, je odvrnil. »kakšno je. Toda če je tisto, kar pišeš ti, zanikrno, kakor si zanikru sam, ti lahko rečem, da ne bo iz vsega tega nič prida. Iz zanemarene notranjosti ne more priti kaj lepega. Ne more.«
 »Morda res, sem odvrnil, »verujem pa, da ne more priti nič prida tudi iz tiste duše, ki je razdeljena na kubične metre, ali pa na kilograme.«
 Tudi zdaj je molčal. Celo dolgo je molčal, da sem mislil, da je že zaključil pogovor z menoj in zaspal. Vendar je, preden je zaspal, še enkrat spregovoril:
 »Zdaj še mi je nekaj poasnino. Tisto o liscih in ježu sem rekel. Viš, ta basen je zelo pomembna. Ko te gledam in mislim na to, da si proletarec, mi prihaja misel, da je ta basen bila ustvarjena kakor nalašč za proletarijat.«
 In spet je dolgo molčal, dokler ni ponovno zabrundal:
 »Da, liscica in jež — proletarijat — zdaj vem.«
 »Ali ne bi ugasil luči?« sem dejal. »Po mojem se bodo stenice, ki so pametne, razdelile na dve koloni in ena od obeh bo naskočila mene. Ti, ki dobro računaš, boš to lahko potrdil.«
 »Pa ugasič, je odvrnil. »Ze vidim, da noči moram vse potpeti, pa četudi umrem.« In ko sem ugasil luč, sem ga slišal, kako je govoril vso basen o liscih in ježu, od začitka do kraja, in kako je naposled dodal trdo:
 »Zdaj vem, to je zgodba o proletarijatu...«

Tako delajo v Sovjetski zvezi!

Lenin in Stalin

Kako črpa sovjetska industrija rezerve delovnih kadrov

Velik preobrat v sovjetskih vaseh, ki je povezan z organiziranjem kmečkih gospodarstev — kolhozov, je pomagal milijonskim kmečkim množicam z siromaštvom. Več kot 20 milijonov kmečkoga prebivalstva je bilo rešeno siromaštva in uničenja, ki se je dvignilo s pomočjo kolhozov, do položaja srednjega kmeta (to je do položaja preskrbljen h kmetov).

Neprestano naraščanje blagostanja sovjetske vasi je imelo za posledico, da je prenehal neorganizirani beg kmetov v mesta, kar se je desetletja dogajalo v carski Rusiji.

V industriji je nastalo vprašanje o novih načinih pridobivanja delovnih moči. Ni se smelo več pričakovati, da bi novi kadri sami po lastni iniciativi prihajali z vas v tovarne. Za pridobivanje novih delavskih moči iz kolhozov so se delavske gospodarske organizacije sporazumele s kolhoznicami, ki so se prostovoljno javili za delo v industriji. Tak kolhoznik — odhodnik (tako so jih menovali) in njih družine so dobili denarno in drugo pomoč od države in od samih kolhoznikov. Število organiziranih delovnih moči z kolhozov za stalno delo v industriji, v prometu in gradbeni stroki, je v predvojni letih doseglo več kot en milijon oseb. Delavski razred se je hitro izpopolnil z novim kadrom v tako važnih industrijskih panogah kot so kovinska, premogokopna in petrolejska. Toda pridobivanje delovnih moči iz kolhozov ni zadostovalo, če pomislimo na ogromen porast sovjetske industrije. Razen tega so delavci iz vasi prihajali v tovarne neizkušeni in nekvalificirani. Zaradi tega je sovjetska vlada sprejela 2. oktobra 1940. leta sklep, da ustanovi široko mrežo dvoletnih strokovnih šol za pripravo kvalificiranih delavcev in šestmesečne tovarniške tečaje za splošno delavsko izobrazbo. V začetku je bilo takih strokovnih šol 1500, pozneje pa je število naraslo na 2500. V njih se je strokovno učilo nad 50.000 mladenčev in mladenk. Za te strokovne šole je vladelo veliko zanimanje med mestno in kolhozno mladino. Te šole so prenapolnjene, ker jih obiskujejo tudi oni, ki so dovršili srednje šole in si z velikim zadovoljstvom izberejo poklic strojarjev, električarjev, mehanikov itd. Navadno se učenci teh šol izučijo tiste stroke, v kateri pozneje delujejo. Na ta način pridejo v tovarne že kvalificirani delavci in z njimi pridobi industrija dobre strokovnjake.

Strokovne šole in tovarniški tečaji predstavljajo temelj za pridobivanje svežih rezerv delovnih moči.

Kot važen vrelc za dopolnjevanje delovnih moči v industriji, zlasti v vojni letih, so bile ženske. Že v 1937. letu so v gospodarstvu Sovjetske zveze ženske — delavke in nameščenke (brez kolhoznic) predstavljale nad 35% vsega delavstva.

Za časa vojne so se žene izkazale v vseh industrijskih panogah in pokazale prekrasne primere delovnega junaštva in razumevanja.

V letih vojne je prišlo do mobilizacije vseh delovnih sil, ki so koristile zmagi nad sovražnikom.

Z velikim navdušenjem so šli na delo kolhoznic, žene in mladina.

Po končani vojni se dežela vrača postopoma k predvojnemu načinu pridobivanja delovnih moči. Z veliko energijo in željo do učenja in izpopolnjevanja svojega znanja se vračajo na delo demobilizirani vojak Rdeče armade. Tisti demobiliziranci, ki ne morejo delati več v svojem prejšnjem poklicu, se preobrazujejo in pripravljajo za delo v novih strokah. V Sovjetski zvezi je za njih organiziranih nad 10.000 tečajev in šol. Vlada je dala vodstvu tovarn nalogo, da dajo tem demobilizirancem ugodne pogoje pri delu in stanovanju. Skrb za njih je zelo velika. V vsaki tovarni je dodeljen poseben funkcionar, ki je odgovoren, da se s temi demobiliziranci pravilno postopa pri delu, da se jim da dobro stanovanje in hrana, ter se jim da, če je potrebno, zdravniška pomoč.

Pri izboru novih kadrov igrajo velko vlogo tako zvane notranje rezerve. Pod tem razumemo razdelitev delovnih moči v same tovarne. V mnogih tovarnah se je zaradi stalnega dela in iniciativnosti delavcev, tehnikov in inženirjev posrečilo »osvoboditi« del delovnih moči in je tako manjšo število delavcev doseglo, če ne celo presegle norme, ki jo je prej izvrševalo večje število delavcev. Poleg tega se je posrečilo postaviti k strojem, kjer se izdelujejo osnovni deli, polkvalificirane delavce, ter se je s tem omejila potreba za izpopolnjevanje delovnih moči, kar je v veliki meri pripomoglo izboljšanju tehničnih sredstev in stahanovskemu delu.

Rezerve delovnih moči v tovarni so se pokazale kot važen faktor izpopolnjevanja delovnih kadrov.

D. Erde

Parki zmage v Leningradu

Pred dvema tednoma so delavci v Leningradu začeli v moskovskem in obmorskem okraju zasajati »parke zmage«. Jesensko sajenje je zdaj končano. V parku moskovskega okraja so zasadili 17.150 dreves, to je 7150 več kot jih je bilo predvideno v načrtu. Delavci petih okrajev mesta so pomagali pri zasajenju parka zmage v obmorskem okraju. Tam so zasadili 44.825 dreves namesto predvidenih 38.000.

Vplačevanje v volivni fond naj bo ponovna manifestacija požrtvovalnosti vsega naroda za skupno stvar

V tovarniškem domu odmora

Kriva cesta, ki pelje iz Sverdlovsk na jug, je za nami. Avto je krenil na levo in nas zavozil v zaraščen smrekov gozd. Ta gozdna pot ni bila izvožena. Končala se je pri proleju, ki je bilo okinčano z zastavami in z ogromnim plakatom »Dobrodošli!«

Ta dom odmora je pred kratkim zgradila ena izmed vojnih tovarn. Tovarna je bila v začetku domovinske vojne evakuirana iz Moskve na Ural in zdaj ostane za vedno v Sverdlovsku.

Skrb za delavce, ki delajo za obrambo domovine, je prvo delo v tovarni. V težkih letih vojne je strokovna organizacija s podporo ravnatelja, sklenila, da zgradi dom odmora. Se v preteklem letu je bil ta prostor obraščen z gozdom. Prva izdelava zgradbe je bila zelo primitivna. Stene so bile iz brezovega lesa streha tudi. V tem letu po zmagoslavnem koncu vojne, je bila izvedena dograditev doma. Vsa dela so se vršila iz sredstev strokovne organizacije in na račun ekonomata tovarne. Delavci gradbenega oddelka, z mojstrom Ivanom Zajevom na čelu, so napeljali vodovod, elektriko in radio.

Takoj, ko je nastalo lepo vreme, je prišla prva skupina počitka potrebnih delavcev. Delavci plačajo za stroške odmora eno tretjino, ostalo vsoto doplača strokovna organizacija.

V izmed zdravišću so trije oddelki, vsak izven njih ima svoj naziv: »Dom lovcev«, »Dom ribičev« in »Dom sadja«. V sobah je hladno in prijetno. Šopki poljskih cvetic napolnjujejo prostor z vonjem prirode. Po zajtrku gredo letoviščarji v gozd nabirati cvetje, gobe in jagode ali se pa kopajo v jezeru in vozijo s čolni.

V »Domu sadja«, kjer prebivajo ženske, ostaja večkrat sama 62-letna Natalija Saškina, snažilka tovarne. Ure vročine prebije v sobi, kjer se ukvarja z ročnim delom.

Približuje se čas kosila. Po stezi, ki pelje iz gozda, prihajajo skupine prebivalcev »Do-

ma lovcev«. Delavca Viktor Demartivi in Leonid Tarasov sta bila danes na lovu — za cveticami. Bogato sta natovorjena s plenom — z razkošnimi primeri uralske flore.

Razlegajo se zvoki gonga. Prostrana jedilnica se napolnjuje. Ravnatelj doma, Tatjana Dorokova se prepriča, če je vse v redu. Danes je za kosilo šči (zeljna juha z mesom), ovčji kolletti z rižem, pečivo s smetano in mleko. Za zajtrk je bilo čajno maslo, rižev puding, smetana in čaj. Za večerjo je klobasa, piroski in čaj.

Med obedom in večerjo se navadno servira kava s pečivom ali kolački.

Drugo polovico dneva preživijo v prijetni uti, kjer se zabavajo z različnimi igrimi. V domu imajo šah, domino, dober biljard, knjižnico, gugalnice, prostor za odbojko in nogomet.

Danes je na prostoru za odbojko nenavadno živo. Na predvečer sta dva tekmovalna kluba končala igro z enakim rezultatom. Vsi z napetostjo pričakujejo, kdo bo zmagovalec. Prijetno je opazovati igro. Zagorela, gibčna, močna telesa mladih ljudi. Med njimi je mojster montažnega oddelka Nikolaj Kulebjikov, načelnik delavskih organizacij Viktor Novikov, inženir-konstruktor Nikolaj Bulkaev, nerazdružljiva tovariša mojstri Viktor Cesevski in Grigorij Grumov.

S plesnega prostora se slišijo zvoki klavirja. Semkaj se zateka mladina.

Zvečer so filmske predstave. Večkrat nastopa mestni dramatični krožek in železničarski pevski in plesni zbor, ki šteje 30 ljudi.

Pred domovinsko vojno je pošiljala tovarna do 300 delavcev in nameščenec na odmor v razna letovišča. Zdaj, v poletju, ko ima lasten dom odmora, preživlja svoj dopust 750 delavcev in nameščenec. Semkaj prihaja poleg tega še vsako nedeljo na enodnevni odmor 100—150 ljudi.

TATJANA DININA

Borba z reko za Ptujsko polje

Porečje Drave s svojimi neštetiimi rokavi na Ptujskem polju, je dežela pletarjev, malih kmetov in vodnih delavcev. Tudi ta košček slovenske zemlje je ktno svobodno zadiral. Prav tako je, kot bi se tudi Drava veselila tega; nizka je in bistra, kot je ne pomnijo že desetletja. Nihče ji zdaj ne bi prisodil, da je lahko kdaj tudi drugačna. Toda, čim pride deževje, podivja, se razliva čez bregove, žre plodno zemljo in si koplje nove struge. Ponekod doseže ob poplavih tri kilometre širine. Tudi zdaj vidiš ob Dravi na vsak korak sledove njenega divjanja: ogromne prodnate površine, ki jih je visoka voda opustošila in potem spet zapustila.

Tudi to je okupatorjev krivda. Nemci so zasilno vzdrževali zaščitne naprave na Dravi le do bitke pri Stalingradu. Tedaj pa jim je Rdeča armada dokazala, da ne bo nič iz nacističnega svetovnega gospodarstva. Pri Stalingradu so spredvideli, da bo prej ali sejš prišel čas, ko se bo treba umakniti tudi iz Stajerske. In od tedaj so zločinsko zamenjali naše reke. Samo na Dravi cenijo vojno škodo na pet milijonov dinarjev.

Medtem je visoka voda vztrajno brusila stare tonjače, dokler jih ni marsikje predra in opustošila nove predele plodne zemlje.

Danes se ob Dravi vrste vasi, ki jih reka resno ogroža z izpodjedanjem.

Tudi naši hidrografi, ki so bili v letih domovinske vojne borci v naših brigadah, so se vrnili takoj po osvoboditvi spet k svojemu staremu poklicu ter z novim poletom pristopili k delu za očuvanje ogrožene kmečke zemlje.

Sklenili so, da užuzeno Dravo, da ji utrdijo bregove in zavarujejo naše vasi in polja pred njenim divjanjem. To pa ni lahka naloga. Kaj vse je treba prej pripraviti, predno se sploh lahko pristop k regulacijskemu delu!

Najprej morajo inženirji narediti načrt, kje zajeziti Dravo in katere rokave zapreti. Potem je treba dobiti kredite, pripraviti vse potrebne material. Pri zadnjem sodelujejo tudi domačini. Če se pelješ s čolnom po Dravi od Ptuja do Borla, boš opazil na obeh bregovih živahno dejavnost. Največkrat naletiš na žene, ki nabirajo na ipihni prodec. Ta prodec je sestavni del

tonjač, ki uspešno usmerjajo reko tudi tedaj, ko je zelo divja. To so pravi branilci bregov. Ob bregovih vidiš pogosto tudi moške iz bližnjih vasi, ki pripravljajo fasine iz vrbovega šibja za obode tonjač. Samo na 16 kilometrov dolgem odseku od Ptuja do Borla je na regulacijskih delih zaposleno okrog 250 ljudi.

Ko je taka tonjača gotova, se vedno ni vse delo pri kraju. Treba je pripeljati — včasih od zelo daleč — obtežljivi material, ki bo tudi pred deževje vodo varoval te branike. V ta namen danes od vsepovsod vozijo k Dravi protitankovske ovire, ki jih je okupator gromadil po cestah, da bi mu obranile gospodarstvo nad zaslužnjemimi narodi. Toda svobode te ovire niso mogle zdržati, in danes služijo te veike betonske kocke podobnemu slovenskemu kmetu in mu čuvajo njegovo zemljo pred podivjajočo vodo.

Od osvoboditve do danes so delavci na Dravi zgradili s tonjačami že več nevarnih rokavov. Samo od Ptuja do Borla je bilo doslej napravljenih že čez dvestoštev metrov tonjač. Če upoštevamo, da stane tekoči meter približno 4000 dinarjev, je šlo samo za ta mali košček našega rečnega omrežja že 8 milijonov. To bi bil v praviem pomenu besede v vodo vržen denar, če bi pri tem ne zavarovali velikih površin plodne kmečke zemlje. »Če zagrabiš pravi trenutek, prihraniš milijarde,« je geslo naših hidrografov.

Zato gradijo na Dravi vedno nove tonjače. Z njimi se ograde bazeni z ozkimi vrati, skuzja katera prinaša reka vedno znove množice drobne miške. Ta se vseda na dno in ga stalno dviga.

Pet do deset let rabi reka, da popolnoma napolni tak bazen, da to novo pridobljeno, pa še neplodno zemljo izravna s kmetovo.

Naši hidrografi mislijo daleč naprej. Na Ptujskem polju, na bregovih Drave, ki so bili pred leti regulirani, na miškastih zemljah, pridobljeni z regulacijo, imajo tri drevnine, v katerih preizkušajo, katero drevesje bo na miški dobro uspevalo, jo gnolijo s koreninami in listjem ter napravijo iz nje plodno zemljo, da bi jo država mogla čim prej odstopiti kmetu.

V svak rokav in bazen, ki ga je Drava že lepo napolnila, potem presajajo drevesje iz teh vrstov.

Eden teh vrstov je pri Ptuj in obsega čez 17 tisoč kvadratnih metrov zemlje, pridob-

Napredek kovinarske industrije v Sovjetski zvezi

V ogromni kovinski industriji »Zaporoštak« so obnovitvena dela v polnem razmahu. Te dni bo začela obratovati prva martinarina in tretji visoki plavž bo dal 1000 ton strnjene kovine. V teku prihodnjih štirih let bodo glavne tovarniške delavnice visokih peči, martnarne in valjarne ne samo obnovljene, ampak tudi razširjene. Kovinska proizvodnja se bo povečala za 25 do 30% v primeri s predvojno proizvodnjo. Zaloga proizvodov za te tovarne bo znatno povečana. Tako bo dežela pridobila desetstisoče ton svojevrstnih kovin, med njimi: jeklene zlitine z redkimi kovinami, ki jih do zdaj sploh niso izrabljali v proizvodnji. Moderne valjarne bodo izdelovale jeklene palice za uporabo v tovarnah za obnovo. Največja valjarna v Evropi bo znatno povečana. Tudi v tovarnah za obnovo število delavcev neprestano raste. To so v glavnem demobilizirani delavci iz Rdeče armade.

Vsem podružnicam!

Dodatno k okrožnici št. 41 z dne 23. oktobra 1945, ki jo je Glavni odbor ESZDNJ za Slovenijo razposlal vsem podružnicam strokovnih zvez v Sloveniji, je treba še sporočiti, da je Glavni odbor ESZDNJ za Slovenijo razposlal vsem krajevnim medstrokovnim svetom seznam knjig, ki jih daje Ministrstvo za prosveto Narodne vlade Slovenije kot prvo pomoč na razpolago ljudskim in sindikalnim knjižnicam.

Za vse naše podružnice, ki že imajo ustanovljene svoje knjižnice ali pa jih mislijo ustanoviti, je to izredno ugodna priložnost. Na razpolago imajo kvalitetno dobre knjige za 50 odstotno predvojno ceno. Gotovo bo to zaradi teh velikih ugodnosti veliko povpraševanje po teh knjigah od strani knjižnic pri NOO, pri AFZ in ZMS. Naše podružnice ne smejo zaostati! Pohitijo naj takoj z zbiranjem denarnih sredstev za nakup knjig; člani podružnic naj zberejo iz svoje srede najposobnejše tovariše in tovarišice, ki bodo organizacijo nakupa knjig izvedli hitro in vestno. Ti si naj ogledajo pri svojem krajevnem medstrokovnem svetu seznam knjig in vložijo prijavo za nakup knjig na krajevnem medstrokovnem svetu, ki jo bo poslalo na pristojni okrožni NO.

Ponovno opozarjamo

1) Vse dopise, ki se tičejo socialne zaščite delavcev in nameščenec ter ostalih vprašanj, ki se pojavijo v obratih in drugod, naslovite vedno na svoje tajništvo zveze ali na Glavni odbor ESZDN Slovenije, Ljubljana, Miklošičeva c. 22.

2) Pri pošiljanju delovnih položen ne pozabite navesti na vrhni strani svoje podružnice, kraj in v katšne svrhe se denar pošilja.

Glavni odbor ESZDN za Slovenijo.

Za volivni sklad so zbrali

delavci in nameščenki strokovne podružnice pri podjetju Anton Umek, Zidani most 840 din. Denar so poslali Ljudski pravici v Ljubljano.

ljene z regulacijo. Tu gojijo za potkušajo 18 vrst vrbe. Najboljše vrste potem presajajo s potaknjenci na vso pridobljeno površino, ki jo je treba utrditi. Ko vrbe opravijo svojo nalogo in utrdijo s svojimi koreninami obalo, pride na vrsto plemenito drevice, ki se je v drevnici dobro izkazalo: breza, javor, lipa, jesen, murva.

Taka regulacijska dela zahtevajo torej veliko sredstev, dela, materiala in veliko časa. Naši hidrografi in delavci z Drave pravijo, da je treba z reko postopati nežno kot z otrokom, če hočemo, da bo uboga in tekla po točno odrejeni in zavarovani strugi, če hočemo, da bo služila slovenskemu delovnemu človeku.

Gotovo pa je, da bi tudi napor teh naših ljudi na Dravi po vsem strašnem vojnem opustošenju ne mogli biti tako močeni in tako uspešni, če bi ne bili izraz nove, v težkih letih borbe porojene ljubezni do svobodne slovenske zemlje in do delovnega slovenskega človeka.

Za volitve v narodno skupščino ne bomo vzeli iz državne blagajne niti dinarja — plačali jih bomo sami.

MAKSIM GORKI:

»Pred obličjem življenja

Pred mračnim obličjem življenja stojita dva človeka, oba z njim nezadovoljna, in nna vprašanje: »Kaj želiš od mene?« reče eden z utrujenim glasom:

»Ogorčen sem nad krutostjo tvoje nedoslednosti; zaman se trudi moj razum da bi razumel smisel življenja in v moji duši vstajajo dvomi o tebi: moja samozavest mi pravi, da je človek najpopolnejše bitje stvarstva — — —«

»Kaj želiš, da ti dam?« vpraša življenje brezstrastno — — —

»Srečo! — — — In zato je treba, da mi temelje dvomov v duši pomiriš — da pomiriš moj: jaz hočem — s tvojimi moras.«

»Hoti to, kar moraš za mene hoteti,« reče življenje mračno.

»Jaz nočem biti tvoja žrtev!« krične človek »Hočem biti gospodar nad življenjem, ali mar moram večno svoj tilnik pod jarem tvojih zakonov sklanjati? — — — Čemu?«

»Govori vendar bolj jasno z njim,« reče drugi, ki je stal obličju življenja bliže, prvi pa se ni zmenil za svojega tovariša in je nadaljeval:

»Svobodo hočem, živeti hočem s svojimi željami v skladu, nočem biti bližnjemu brat ali sluga, ker z a k o n m o-

je vesti tako od mene zahteva, svojemu bližnjemu hočem biti le to, kar si sam po svoji volji izberem: ali suženj ali brat. Nočem biti v rokah človeške družbe le stavbne opeke kos, ki ona po mili volji ga vstavi, kamor in kakor sama ga hoče — pri stavbi mavzoleja za njeno lastno blaginjo in srečo. Človek sem, duša sem in razum življenja, zato moram biti svoboden

»Stoj,« reče življenje z mračnim in hladnim smehljajem. »Veliko si že govoril in vem, kaj vse bi še rad povedal. Svoboden hočeš biti? No, pa bodi! Bojuj se z menoj, premagaj me in bodi moj zapovednik. Potem bom jaz tvoj suženj. Ti veš, da sem hladno in brez sočutja in da se udajam le zmagovalcem. Zato me moraš premagati! Ali čutiš, da si dovolj močan za boj z menoj za ceno svoje svobode? Da? Čutiš mar dovolj sil za zmago? Ali zaupaš vase?«

Vznenmirjen odgovori človek:

»Ti si povzročilo v meni boj s samim seboj, ti si razbistrilo moj razum, da se mi je kakor ognjen žarek zari v dušo in uničil moj mir in mojo moč!«

»Govori vendar strožje z njim in ne jadjuj venomer!« svetuje zopet tovariš

» prvi nadaljuje:

Oddahnil bi si rad od tvojega večnega pritiska. O, daj, naj bom srečen!«

Zopet se življenje nasmehe s smehljajem, ki je bil hladen in oster kakor blesk nožev ostrine.

»Povej mi, ko tako govoriš: ali zahtevaš ali prosiš?« odgovori kakor rahel odmev človek.

»Ti prosiš! Kakor berač, iz navade! Toda, človek ubogi, povedati ti moram, da življenje ne deli milostim! Kajti vedi: svobodni ne prosijo, oni si vzame svoje darove sam. Ti si pa le suženj svojih želj in nič več! Svoboden je samo tisti, ki čuti v sebi moč, da se odpove vsem željam in se tako lahko posveti ves le enemu smotru! Si me razumeš? Kaj?«

Razumel je. Legel je življenju k nogam kakor pes, ki bojazljivo hlasta za koščki, ki padajo z mize, ostanki velike pojedine.

Tedaj pa se upro oči življenja v trd in grob obraz drugega človeka.

»Kaj pa ti prosiš?«

»Prosim nič, zahtevam!«

»Kaj?«

»Kje je pravica? Sem z njo! Vse druga vzamem pozneje, zdaj mi je potrebna le pravica! Novolj dolgo sem že čakal — potrpežljivo čakal. Čas je že, da pričem živeti. Kje je pravica?!«

Mirno in brezstrastno je odgovorila življenje:

»Torej si tudi njo vzemi sam...!«

Štab revolucionarjev v Smolnem oktobra leta 1917.